

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Kansaneläkelaitoksesta sekä laeiksi kansaneläkelain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Kansaneläkelaitoksesta. Laissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen hallinnosta ja sijoitus-toiminnasta.

Kansaneläkelaitoksen (Kelan) toimielimiä olisivat valtuutetut ja hallitus. Lisätty hallitus ehdotetaan lakkautettavaksi ja sen tehtävät siirrettäisiin pääosin hallitukselle. Valtuutetut määräisivät pääosin ulkopuolisista jäsenistä koostuvan Kelan hallituksen kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hallituksessa olisi enintään kymmenen jäsentä, joista yhteensä neljä määrättäisiin sosiaali- ja terveysministeriön sekä keskeisimpien työnantaja-, työntekijä- ja maa- ja metsätaloustuottajien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Laitoksen pääjohtaja ja pääjohtajan sijainen kuuluisivat myös hallitukseen. Laitoksen henkilöstön edustajalla olisi läsnäolo- ja puheoikeus hallituksessa.

Hallituksen tehtävänä olisi johtaa ja kehittää Kelan toimintaa sekä päättää laitoksen asioista, jollei asia kuulu valtuutettujen päättäviin tai jollei hallitus ole siirtänyt asiasta päättämistä laitoksen johtajille tai toimihenkilöille.

Kelassa olisi pääjohtajan lisäksi enintään viisi muuta johtajaa. Tasavallan presidentti nimittäisi pääjohtajan ja johtajat valtuutettujen esityksestä.

Kelan yhteydessä olisi laitoksen hallituksen

asettama Kansaneläkelaitoksen neuvottelukunta. Sen tehtävänä olisi edistää yhteistyötä sosiaaliturvan toteuttamiseen osallistuvien viranomaisten ja yhteisöjen välillä sekä palvelujen käyttäjien näkökulman huomioon ottamista.

Ehdotettuun lakiin otettaisiin voimassa olevia säännöksiä vastaavat säännökset Kelan toimihenkilöiden eläkkeistä ja perhe-eläkkeistä sekä toimihenkilöiltä palkan perusteella perittävästä työntekijäin eläkemaksusta. Samalla säädettäisiin, että Kelan pääjohtajan, johtajien ja johtavien toimihenkilöiden palkkatiedot olisivat julkisia.

Laitoksen varojen sijoittamista koskevat säännökset ajanmukaistettaisiin. Varoja sijoitettaessa tavoitteena olisi edelleen varmuus, tuottavuus ja rahaksi muutettavuus. Laitoksen tulisi myös laatia sijoitussuunnitelma. Samalla kumottaisiin laitoksen maksuliikennettä ja rahavarojen säilyttämistä koskevat vanhentuneet säännökset. Lakiin otettaisiin myös säännökset kirjanpidosta, tilinpäätöksestä, tilintarkastuksesta ja tilinpäätöksen vahvistamisesta.

Samalla tehtäisiin kansaneläkelakiin ja sairausvakuutuslakiin ehdotetusta laista johtuvat muutokset.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila	4
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Yleistä	4
Hallitus	4
Lisätty hallitus	4
Valtuutetut.....	5
Kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastus	6
Keskushallinto	6
Alue- ja paikallishallinto	7
Henkilökunta	7
Neuvottelukunnat	7
Sijoitustoiminta.....	7
1.2. Nykytilan arviointi.....	9
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	10
2.1. Tavoitteet	10
2.2. Keskeiset ehdotukset	11
3. Esityksen vaikutukset	14
3.1. Taloudelliset vaikutukset	14
3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	14
4. Asian valmistelu	14
4.1. Aikaisemmat ehdotukset ja kannanotot	14
4.2. Esityksen valmistelu	16
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	16
1. Lakiehdotusten perustelut.....	16
1.1. Laki Kansaneläkelaitoksesta	16
1 luku. Yleiset säännökset	16
2 luku. Hallinto	17
3 luku. Neuvottelukunnat	19
4 luku. Toimisuhte-eläkkeet	20
5 luku. Varojen sijoittaminen	20
6 luku. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastus	20
7 luku. Erinäiset säännökset.....	21
8 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset	22
1.2. Kansaneläkelaki	22
1.3. Sairausvakuutuslaki.....	23
2. Tarkemmat säännökset	23

3.	Voimaantulo	23
4.	Säätämisyjärjestys	23
	LAKIEHDOTUKSET	25
	Kansaneläkelaitoksesta	25
	kansaneläkelain muuttamisesta	30
	sairausvakuutuslain muuttamisesta	31
	LIITE 1.....	32
	RINNAKKAISTEKSTIT	32
	kansaneläkelain muuttamisesta	32
	sairausvakuutuslain muuttamisesta	39
	LIITE 2.....	41
	ASETUSLUONNOS	41

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Yleistä

Kansaneläkelaitos, jäljempänä Kela, aloitti toimintansa vuonna 1937. Sen hallinnosta säädettiin vuoden 1937 kansaneläkelaisissa (248/1937) ja asetuksessa, joka sisältää kansaneläkelaitoksen ohjesäännön (392/1937). Voimassa olevat Kelan hallintoa koskevat säännökset ovat pääosin kansaneläkelaisissa (347/1956), kansaneläkeasetuksessa (594/1956), sairausvakuutuslaissa (364/1963) ja sairausvakuutusasetuksessa (473/1963).

Kelan keskeisimpinä tehtävinä on hoitaa vähimmäiseläketurvaa, vammaisuuksia, sairausvakuutusuuksia, kuntoutusuuksia, työttömän perusturva- ja pienten lasten kotihoidon tukijärjestelmää, lapsilisiä, äitiysavustusta, opintotukiehtoja, yleistä asumistukea ja sotilasavustusta.

Kelan ylimmän hallinnon pääpiirteet ovat pysyneet muuttumattomina vuodesta 1937. Laitoksen hallintoelimiä ovat valtuutetut, lisätty hallitus ja hallitus. Eduskunnan valitsevat valtuutetut valvovat laitoksen hallintoa ja toimintaa. Laitos toimii osastoihin jakautuneena. Lisäksi laitoksella on oma alue- ja paikallishallinto.

Hallitus

Kansaneläkelain 48 §:n mukaan Kelan hallitukseen kuuluu puheenjohtaja ja viisi muuta jäsentä, jotka tasavallan presidentti nimittää valtuutettujen esityksestä. Kansaneläkeasetuksen 1 §:n mukaan hallituksen puheenjohtaja on Kelan pääjohtaja ja muut hallituksen jäsenet ovat laitoksen johtajia. Hallituksen jäsenten kelpoisuusvaatimuksia koskenut säännös kumottiin 19 päivänä kesä-

kuuta 2000 voimaan tulleella tasavallan presidentin asetuksella kansaneläkeasetuksen 2 §:n kumoamisesta (543/2000).

Kelan hallituksella on kansaneläkelain 48 §:n mukaan yleistoimivalta laitoksen asioissa. Hallitus hoitaa tehtävät, joita ei ole lailla tai lakiin perustuvalla säännöksellä annettu laitoksen muiden toimielinten tai toimihenkilöiden tehtäviksi. Hallitus voi kuitenkin yksittäisessä asiassa alistaa ratkaisun tekemisen lisätylle hallitukselle. Sen lisäksi kansaneläkeasetuksen 10 §:ään on otettu säännös, jonka mukaan asiat, jotka eivät kuulu lisätyn hallituksen tai hallituksen ratkaistaviksi, ratkaisee pääjohtaja tai asianomainen johtaja, jollei ohjesäännössä tai hallituksen päätöksellä asiaa ole annettu osastopäällikön, ylläkäarin, ylikamreerin, toimistopäällikön tai muun toimihenkilön ratkaistavaksi. Hallituksen jäsenten keskinäisestä työnjaosta päättää lisätty hallitus.

Lisätty hallitus

Lisättyyn hallitukseen kuuluu kansaneläkelain 49 §:n mukaan laitoksen hallituksen puheenjohtajan ja jäsenten ohella enintään 14 lisäjäsentä ja tarpeellinen määrä varajäseniä. Valtioneuvosto määrää lisäjäsenet ja heidän varamiehensä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Lisäjäseniä määrättäessä on kansaneläkeasetuksen 6 §:n mukaan huolehdittava siitä, että edustetuksi tulee tarpeellinen asiantuntemus Kelan eri toimialoilta ja että myös eri etupiirit tulevat oikeudenmukaisesti edustetuiksi. Etupiirien edustajana lisätyssä hallituksessa on ollut yksi edustaja työnantajien, yksi työntekijöiden sekä yksi maatalousyrittäjien keskusjärjestöistä. Lisäksi lisättyyn hallitukseen valitaan yksi jäsen valtiovarainministeriön, yksi sosiaali- ja terveysministeriön, yksi Suomen Pankin ja yksi sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen ehdotuksesta.

Muut seitsemän jäsentä on nimetty eri eduskuntaryhmien ehdotuksesta. Lisätyn hallituksen päätöksen mukaan henkilöstön edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus sen kokouksissa.

Lisätyn hallituksen lisäjäsenten määräämisellä on pyritty turvaamaan eri alojen asiantuntemus laitoksen ylimmässä johdossa. Alunperin pyrittiin nimenomaan lisäämään lisätyn hallituksen asiantuntemusta sijoitus-toiminnassa. Lisätty hallitus toimi myös eläkeasioissa muutoksenhakuelimenä vuoteen 1964, jolloin muutoksenhakuasiat siirrettiin perustetulle tarkastuslautakunnalle.

Kansaneläkelain 50 §:n mukaan lisätyn hallituksen tehtävänä on:

- 1) vahvistaa perusteet laitoksen tilinpäätöstä varten,
- 2) tehdä valtuutetuille esitykset niistä asioista, jotka kansaneläkelain mukaan kuuluvat valtuutettujen päätettäviksi,
- 3) päättää kansaneläkelaisissa tarkoitettujen varojen sijoituksesta,
- 4) päättää kiinteän omaisuuden ostamisesta ja myymisestä sekä sairaanhoito- ynnä muun laitoksen perustamisesta,
- 5) ratkaista periaatteellista laatua olevat tai muuten tärkeät kysymykset sekä
- 6) päättää muut asiat, jotka hallitus alistaa sen käsiteltäväksi.

Lisäksi lisätty hallitus vahvistaa ne perusteet, joiden mukaan Kelan sijoitus- ja käyttö-omaisuutta siirretään eläkevastuurahastoon eläkevastuun katteeksi (kansaneläkelain 59 a § ja sairausvakuutusasetuksen 42 §), sekä päättää eläkevastuun katteeksi siirretylle käyttöomaisuudelle veloitettavan vastikkeen perusteista (kansaneläkelain 60 §).

Kansaneläkeasetuksessa on lisätylle hallitukselle säädetty seuraavat tehtävät:

- vahvistaa Kelan ohjesääntö (7 §),
- myöntää hallituksen jäsenille virkavapaus enintään kolmeksi kuukaudeksi (4 §),
- määrätä hallituksen puheenjohtaja siinä tapauksessa, että sekä pääjohtaja että tasavallan presidentin määräämä pääjohtajan sijainen ovat estyneitä (5 §),
- määrätä hallituksen jäsenen sijainen (5 §),
- vahvistaa pääjohtajan ja johtajien välinen työnjako ja näiden toimiminen toistensa sijaisina (7 §),
- vahvistaa matkakulujen korvaamisen pe-

rusteet (7 §),

- nimittää laitoksen ylimmät toimihenkilöt (12 §),
- vahvistaa toimihenkilöitä koskevat palkkausperusteet, eläke- ja perhe-eläkesääntö, vuosilomaohjesääntö sekä työaikaohjesääntö (12 a §),
- myöntää pidennystä toimihenkilön eroamisikään (13 §),
- päättää toimihenkilöiden nimenkirjoitus-oikeudesta (14 §),
- määrätä laitoksen taseiden muoto (18 §),
- määrätä maan jakamisesta vakuutusalueisiin sekä aluetoimistojen sijaintipaikat (33 §),
- nimittää ja vapauttaa toimesta aluetoimiston johtaja (33 §) sekä
- vahvistaa sosiaalivakuutuslautakunnan työjärjestys (33 §).

Kansaneläkelain 52 §:n mukaan lisätyn hallituksen päätösvaltaa voidaan siirtää lisätyn hallituksen jaostolle tai sen jäsenelle. Nykyisin lisätyssä hallituksessa toimii sijoitusjaosto, jonka tehtävistä ja kokoonpanosta säädetään kansaneläkeasetuksen 24 ja 25 §:ssä. Sijoitusjaoston tehtävänä on päättää laitoksen varojen sijoittamisesta sekä kiinteän omaisuuden ostamisesta ja myymisestä. Jos sijoitusjaosto ei ole päätöstä tehdessään yksimielinen, asia on alistettava lisätyn hallituksen yleisistunnon ratkaistavaksi.

Sijoitusjaostoon kuuluu hallituksen jäsenten ohella viisi lisätyn hallituksen keskuudestaan valitsemaa muuta jäsentä, joista yhden tulee olla Suomen Pankin ja yhden valtiovarainministeriön ehdotuksesta nimetty. Lisätyn hallituksen päätöksen mukaan myös sosiaali- ja terveysministeriön edustajalla on läsnäolo-oikeus sijoitusjaoston kokouksissa. Lisäksi Kelan henkilöstön edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus myös silloin, kun sijoitusjaosto käsittelee eläkevastuurahastoon liittyviä asioita.

Valtuutetut

Perustuslain 36 §:n mukaan eduskunta valitsee valtuutetut valvomaan Kelan hallintoa ja toimintaa. Vastaava säännös valtuutetuista oli aikaisemmin valtiopäiväjärjestyksen 83 a §:ssä, jossa säädettiin myös valtuutettujen lukumäärästä. Maaliskuun alusta 2000 voi-

maan tulleen kansaneläkelain 53 §:n mukaan valtuutettujen lukumäärä on edelleen 12. Eduskunta valitsee kullekin valtuutetulle yhden varavaltuutetun aikaisemman kahden sijasta. Valinnat tehdään vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä koko vaalikaudeksi. Valtuutetut ovat pääsääntöisesti olleet puolueiden voimasuhteiden mukaan valittuja kansanedustajia.

Vuoden 1937 kansaneläkelain mukaan kullakin vakuutetulla oli henkilökohtainen tili Kelassa. Mainittua lakia koskevan hallituksen esityksen (HE 26/1936 vp) perusteissa todettiin, että valtuutetut oli tarkoitettu korvaamaan vakuutettujen tai heidän edustajistonsa kokouksia. Valtuutettujen katsottiin edustavan vakuutettuja Kelan hallinnon ja toiminnan valvonnassa.

Voimassa olevan kansaneläkelain 54 §:n mukaan valtuutettujen tehtävänä on:

- 1) valvoa Kelan hallintoa ja toimintaa,
- 2) valita tarpeellinen määrä tilintarkastajia sekä vahvistaa heille johtosääntö,
- 3) vahvistaa laitoksen tilinpäätös sekä päättää vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja lisätylle hallitukselle sekä
- 4) päättää niistä muista asioista, jotka kansaneläkelaisissa tai sen nojalla on säädetty heidän päätettäväkseen.

Valtuutetut antavat vuosittain toiminnastaan kertomuksen eduskunnalle. Kertomuksen perusteella annettava eduskunnan vastaus tulee tiedoksi valtuutetuille. Nykyisen käytännön mukaan valtuutetut pyytävät eduskunnan vastauksen perusteella selvityksen laitoksen hallitukselta, mihin toimenpiteisiin eduskunnan vastauksen johdosta ryhdytään.

Kansaneläkelain 48 §:n mukaan valtuutettujen tehtävänä on tehdä tasavallan presidentille esitys hallituksen jäsenten nimittämisestä. Lisäksi valtuutettujen tehtävänä on eduskunnan vahvistaman valtuutettujen johtosäännön (165/1938) 3 §:n mukaan:

- 1) tarpeen mukaan tarkastuttaa määrämillään valtuutetuilla tai tilintarkastajilla Kelan taloutta ja toimintaa,
- 2) määrätä tilintarkastajien palkkio sekä perusteet heidän matkakulujensa korvaamista varten,
- 3) vaatia laitoksen hallitukselta tai lisätyltä hallitukselta selvitys tilintarkastajien ehkä tekemien muistutusten johdosta sekä muistakin

seikoista, joista selvitys on tarpeen, sekä 4) ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin syytteen nostamiseksi, jos hallituksen jäsen tai lisätyn hallituksen jäsen on syyppää virkavirheeseen.

Kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastus

Kansaneläkelain 56 §:n mukaan Kelan tulee kirjanpidossaan noudattaa soveltuvin osin kirjanpitolain (1336/1997) liikkeenharjoittajaa koskevia säännöksiä, sikäli kuin kansaneläkelain säännöksistä ei muuta johdu. Kelan tilikausi on kalenterivuosi. Hallitus laatii maaliskuun loppuun mennessä laitoksen tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen.

Valtuutetut valitsevat laitoksen tilejä tarkastamaan tarpeellisen määrän tilintarkastajia ja vahvistavat näille johtosäännön. Kansaneläkelain 54 §:ää muutettiin 1 päivästä maaliskuuta 2000, kun uusi valtionalouden tarkastusvirastosta annettu laki (676/2000) tuli voimaan. Voimassa olevan säännöksen mukaan yhden tilintarkastajista ei tarvitse enää olla valtionalouden tarkastusviraston viranhaltija. Tilintarkastajien esteellisyydestä ja vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään kansaneläkelain 55 §:ssä.

Tilintarkastajat antavat kansaneläkelain 57 §:n mukaan lisätylle hallitukselle tilintarkastuskertomuksen huhtikuun loppuun mennessä. Lisätty hallitus antaa tilinpäätöksestä lausunnon, minkä jälkeen valtuutetut tekevät päätöksen tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä ennen kesäkuun loppua.

Keskushallinto

Kelan keskushallinto muodostuu kuudesta osastosta ja niiden alayksiköistä. Osastojoista säädetään kansaneläkelain 47 §:ssä ja kansaneläkeasetuksen 9 §:ssä. Muusta alemmantoisesta organisaatiosta päättää laitos itse. Osastojen tehtävät sekä asioiden käsittelyjärjestys lisätyssä hallituksessa ja hallituksessa on määrätty lisätyn hallituksen vahvistamassa Kelan ohjesäännössä. Hallituksen vahvistamassa johtosäännössä määrätään osastojen sisäisestä työnjaosta ja vastuualueista.

Keskushallinnon tehtävänä on muun muassa

suunnitella, kehittää ja ohjata etuuskien ratkaisutoimintaa sekä tukea ja luoda edellytyksiä palvelutoiminnalle. Työkyvyttömyyseläkkeet sekä osa opintotuista ja työterveyshuollon korvauksista ratkaistaan keskitetysti keskushallinnossa. Kelalla on keskeinen tehtävä myös sosiaaliturvan kansainvälisessä toimeenpanossa.

Alue- ja paikallishallinto

Aluehallintoa varten maa on jaettu viiteen vakuutusalueeseen:

Pohjois-Suomen, Länsi-Suomen, Itä-Suomen, Lounais-Suomen ja Etelä-Suomen vakuutusalueeseen. Jokaisella vakuutusalueella on aluekeskus. Aluekeskusten sijaintipaikat ovat Oulu, Seinäjoki, Kuopio, Turku ja Lahti. Aluekeskuksen tehtävänä on sairausvakuutuslain 49 §:n mukaan valvoa ja ohjata vakuutusalueen toimistojen toimintaa.

Kansaneläkelain 65 §:n ja sairausvakuutuslain 42 §:n mukaan maa jaetaan vakuutuksen hoitamista varten vakuutuspiireihin, joihin kuuluu yksi tai useampi kunta tai kunnan osia. Vakuutuspiirit määrää Kela. Vakuutuspiirejä määrättäessä on kuultava asianomaisia kunnanhallituksia. Vakuutuspiirejä oli vuoden 2001 alussa yhteensä 85.

Vakuutuspiireissä oli vuoden 2001 alussa yhteensä 263 niin sanottua täyden palvelun toimistoa, jotka ovat avoinna asiakkaille joka arkipäivä. Lisäksi vakuutuspiireissä oli 71 sivuvastaanottopistettä, jotka ovat avoinna paikallisten tarpeiden ja palveluiden kysynnän mukaan esimerkiksi kerran viikossa tai muutaman kerran kuukaudessa. Tällaiset palvelupisteet sijaitsevat yleensä kuntien toimitiloissa. Kaiken kaikkiaan Kelalla oli vuoden 2001 alussa yhteensä 334 palvelupistettä. Lisäksi laitos on tehnyt 122 yhteis- palvelusopimusta kunnan tai valtion viranomaisten tai muiden toimijoiden kanssa. Työeläkejärjestelmän kanssa tehdyn yhteistoimintasopimuksen perusteella laitoksen palvelupisteet ottavat vastaan valtaosan työeläkehakemuksista sekä antavat hakemuksiin liittyvää neuvontaa ja opastusta. Sosiaaliturvaetuuskien ratkaisua koskeva päätöksenteko on hajautettu vakuutuspiirien toimistoihin. Ne tekevät päätökset lähes kaikista etuuksista. Sairausvakuutuksen lääke-

korvauksissa on käytössä apteekkien kanssa sovittu niin sanottu suorakorvausjärjestelmä. Vastaavanlainen korvausjärjestelmä on käytössä lisääntyvässä määrin myös lääkärin-palkkioiden sekä tutkimuksen ja hoidon korvauksissa. Valtaosa korkeakouluopiskelijoiden opintotukihakemuksista ratkaistaan korkeakoulujen opintotukilautakunnissa.

Henkilökunta

Kelassa oli vuoden 2001 alussa kokopäiväisiä toimihenkilöitä 4 887. Laitoksen toimihenkilöiden ei ole katsottu kuuluvan valtion virkamieslainsäädännön piiriin. Kela on itsenäinen työnantaja, joka neuvottelee ja tekee toimiehtosopimuksen henkilökunnan palkoista ja muista toimiehdoista.

Neuvottelukunnat

Kelan yhteydessä toimii neuvottelukuntia, jotka käsittelevät periaatteellista laatua olevia ja tärkeitä omaa toimialaansa koskevia kysymyksiä. Neuvottelukunnat voivat tehdä esityksiä ja aloitteita etuusasioiden kehittämisestä sekä antaa pyydettyä lausuntoja. Neuvottelukunnissa on yleensä eri yhteistyötahojen edustus. Neuvottelukuntien asettamisesta on yleensä säädetty lailla ja tarkemmat säännökset neuvottelukuntien tehtävistä ja toiminnasta on tällöin annettu asetuksella.

Valtioneuvosto asettaa sairausvakuutuslain 50 §:ssä tarkoitetun sairausvakuutusasiain neuvottelukunnan ja työttömyysturvalain (602/1984) 35 §:n 2 momentissa tarkoitetun työttömyysturva-asiain neuvottelukunnan, jotka toimivat Kelan yhteydessä samoin kuin laitoksen hallituksen asettama sairausvakuutusasetuksen 38 §:ssä tarkoitettu sosiaalilääketieteellinen neuvottelukunta. Kelan yhteydessä toimivat myös laitoksen hallituksen asettamat eläkeasiain neuvottelukunta, tutkimusasioiden neuvottelukunta, kuntoutusasiain neuvottelukunta ja työterveyshuoltoneuvottelukunta, joista ei ole säädetty laissa tai asetuksessa.

Sijoitustoiminta

Kansaneläkelain 59 §:n mukaan Kelan ra-

hastot ovat kansaneläkerahasto, sairausvakuutusrahasto ja eläkevakuutusrahasto. Kansaneläkerahaston rahoitusomaisuuden vähimmäismäärä on neljä prosenttia kansaneläkevakuutuksen vuotuisista maksetuista kokonaismenoista. Sairausvakuutuslain 59 §:n mukaan sairausvakuutusrahaston rahoitusomaisuuden vähimmäismäärä on kahdeksan prosenttia sairausvakuutuksen vuotuisista maksetuista kokonaismenoista. Jos rahaston tuotot eivät riitä rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän saavuttamiseen, puuttuva osa suoritetaan valtion varoista niin sanottuna takuusuorituksena. Kansaneläkelain 59 a §:n mukaan eläkevakuutusrahaston varat ovat Kelan henkilöstön eläkevastuun katteena. Eläkevastuun kattamiseksi ja eläkkeiden maksamiseksi kansaneläkerahastosta ja sairausvakuutusrahastosta suoritetaan vuosittain kannatusmaksua.

Kansaneläkelain 60 §:n 1 momentin mukaan kansaneläkerahaston ja eläkevastuurahaston varat on sijoitettava silmällä pitäen varmuutta, tuottoa ja rahastojen maksuvalmiutta. Varmuutta arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota myös sijoitusten reaaliarvon säilymiseen.

Varojen sijoituskohteista säädetään kansaneläkelain 60 §:n 4 momentissa. Säännöksen mukaan laitoksen varat on sijoitettava tuotannollisiin tarkoituksiin. Sen ohessa voidaan varoja sijoittaa työkyvyn säilyttämistä ja palauttamista välittömästi edistäviin tarkoituksiin sekä vanhusten huoltoa ja asunto-oloja edistävään rakennustoimintaan, kuitenkin siten, että vanhusten asunto-oloja edistävään rakennustoimintaan sijoitettavat varat saadaan lainata kunnille sekä kuntien välittiminä ja valvomina yleishyödyllisille säätiöille ja yhdistyksille sekä seurakunnille. Vanhusten huoltoa ja asunto-oloja edistävään rakennustoimintaan sijoitettavat varat saavat olla yhteensä enintään kymmenen prosenttia laitoksen kaikista sijoituksista ja laitos voi määrätä näihin tarkoitettujen rakennuslainojen koron muussa sijoitustoiminnassaan käyttämäänsä korkoa alemmaksi asetuksessa tarkemmin säädetyllä tavalla. Kansaneläkeasetuksen 27-29 §:ssä on vielä yksityiskohtaisempia säännöksiä kansaneläkelain 60 §:n 4 momentissa

tarkoitetuista sijoituskohteista ja lainaehdoista.

Kansaneläkelain 60 §:n 5 momentissa rajoitetaan valtion velkasitoumusten osuus enintään 30 prosenttiin Kelan kaikista sijoituksista. Laitos saa omistaa saman teollisuustai pankkiyhtiön osakkeita enintään 10 prosenttia osakepääomasta, ellei omistus perustu ennen vuoden 1957 alkua vallinneeseen tilanteeseen.

Sairausvakuutusrahaston varojen sijoittamisesta säädetään sairausvakuutuslain 60 §:ssä, jonka mukaan rahaston varat on hoidettava silmällä pitäen maksuvalmiutta tuloa tuottavasti ja turvaavasti. Sairausvakuutuslain säännöstä ei ole tarkennettu asetuksella.

Kansaneläkelain 59 §:n 5 momentin mukaan eläkelaitoksen varat kirjataan tilinpäätöksessä enintään käypiin arvoihin. Kansaneläkeasetuksen 19 §:n 1 momentin mukaan sijoitusomaisuus kirjataan hankinta-arvoon. Kirjanpitoarvoa tulee kuitenkin arvonalentaa. Arvon nousua kirjanpitoarvoa voidaan puolestaan korottaa. Samansäiltöinen säännös on sairausvakuutusasetuksen 42 §:n 1 momentissa.

Lisätyn hallituksen päätöksen mukaan kansaneläke- ja sairausvakuutusrahaston sijoitusomaisuuden kirjanpitoarvo voi olla enintään 70 prosenttia käyvästä arvosta (varovainen käypä arvo).

Eläkevastuurahastossa oleva omaisuus arvostetaan eläkevastuun katteena lisätyn hallituksen päätöksen mukaan siten, että kiinteistöt ja kiinteistöyhtiöiden osakkeet arvostetaan enintään 85 prosenttiin niiden käyvästä arvosta ja osakkeet sekä osuudet yhteisöissä enintään 70 prosenttiin niiden käyvästä arvosta. Näitä katearvoja käytetään lisätyn hallituksen päätöksen mukaan myös omaisuuden kirjanpitoarvoina.

Osakkeiden käypänä arvona pidetään niiden vuoden lopun pörssikurssia Helsingin Pörssissä. Kiinteistöjen ja kiinteistöyhtiöiden käypä arvo puolestaan määritellään erillisen selvityksen pohjalta.

Merkittävä osa Kelan sijoitusomaisuudesta on nykyisin toimihenkilöiden eläkevastuun katteena eläkevastuurahastossa. Kansaneläkelain 59 a §:n mukaan Kelan tulee kattaa toimihenkilöeläkevastuustaan vähintään 19

prosenttia ja enintään 41 prosenttia. Voimaantulosäännöksen mukaan 41 prosentin taso tulee saavuttaa viimeistään vuoden 2010 loppuun mennessä. Eläkevastuun kattaminen voidaan toteuttaa nopeammassa aikataulussa siirtämällä sijoitus- tai käyttöomaisuutta kansaneläkerahastosta ja sairausvakuutusrahastosta eläkevastuurahastoon. Tämän hetkisten

arvioiden mukaan tarvittavan katteen määrä vuonna 2010 olisi vuoden 2000 rahassa noin 3,5 miljardia markkaa.

Kelan sijoitusomaisuudeksi kirjattu omaisuus muodostuu osakkeista, pitkäaikaisista lainoista sekä kiinteistöistä. Omaisuus jakautuu rahastojen kesken seuraavasti:

Kirjanpitoarvot 31.12.1999 Mmk

	Kansaneläke- rahasto	Sairausvakuutus- rahasto	Eläkevastuu- rahasto	Rahastot yhteensä
Osakkeet	2 062,4	85,9	2 412,0	4 560,3
Lainat	-	2,7	238,7	241,4
Kiinteistöt	-	-	110,5	110,5
Yhteensä	2 062,4	88,6	2 761,2	4 912,2

Kirjanpitoarvojen perusteella laskettuna osakkeiden osuus Kelan kaikista sijoituksista oli vuoden 1999 lopussa noin 93 prosenttia, lainojen osuus noin 5 prosenttia ja kiinteistöjen osuus noin 2 prosenttia. Eläkevastuurahaston lainoista valtion sarjaobligatioiden osuus oli noin 97 prosenttia.

Edellä kerrotun lisäksi Kela sijoitti vuonna 1999 rahoitusomaisuuttaan (kassavaraja) rahamarkkinoille keskimäärin 1,5—2,0 miljardia markkaa kuukaudessa. Sijoitusjaksot vaihtelivat yhdestä päivästä vajaan kuukauteen.

Laitoksen tuotot vuonna 1999 olivat yhteensä 54,8 miljardia markkaa. Tuotoista 27,8 miljardia markkaa (51 prosenttia) kertyi valtion osuuksista etuuksiin. Työnantajan sosiaaliturvamaksun osuus oli 13,2 miljardia markkaa (24 prosenttia), vakuutettujen vakuutusmaksujen osuus 6,7 miljardia markkaa (12 prosenttia), arvonlisäveron tuotosta Kelalle tilitettävä osuus ja vakuutuslaitoksilta perittävän maksun osuus yhteensä 2,7 miljardia markkaa (5 prosenttia), kuntien etuuksista rahoittama osuus 2,3 miljardia markkaa (4 prosenttia), palkansaajien työttömyysvakuutusmaksun osuus 0,5 miljardia markkaa (1 prosentti) sekä omaisuuden tuottojen ja takautumissuoritusten osuus 0,3 miljardia markkaa (1 prosentti). Lisäksi valtio maksoi laitoksen maksuvalmiuden turvaamiseksi

valtion takuusuoritusta 1,2 miljardia markkaa, mikä vastasi kahta prosenttia vuoden 1999 tuotoista.

1.2. Nykytilan arviointi

Kelan hallintoa koskevat säännökset sisällytettiin vuonna 1956 kansaneläkelakiin ja kansaneläkeasetukseen vastaavasti kuin vuoden 1937 kansaneläkelaisissa. Kun sairausvakuutuslaki ja sairausvakuutusasetus säädettiin vuonna 1963, myös niihin otettiin hallintosäännöksiä, jotka koskevat Kelan alue- ja paikallishallintoa. Hallintosäännöksiä on lisäksi laitoksen sisäisessä ohjesäännössä ja johtosäännössä.

Kelan keskushallintoa koskeva organisaatio on moniportainen. Käytännössä päävastuu laitoksen asioiden hoitamisesta ja kehittämisestä on pääjohtajasta ja johtajista koostuvalla päätoimisella hallituksella, jolla on yleistoimivalta laitoksen asioissa. Lisätty hallitus, jossa pääjohtajan ja johtajien lisäksi on ulkopuolisten tahojen edustus, päättää kuitenkin kansaneläkelain 50 §:n mukaan laitoksen keskeisistä ja periaatteellisesti tärkeistä asioista. Hallitus huolehtii asioiden valmistelusta lisätylle hallitukselle ja on myös päättämässä niistä lisättyssä hallituksessa. Käytännössä lisätyn hallituksen tosiasiallinen vaikutus päätöksenteossa on

jäänyt vähäiseksi.

Kelan toimeenpanema sosiaaliturvaa koskeva lainsäädäntö koskee käytännössä lähes kaikkia Suomessa asuvia ja vaikuttaa keskeisesti eri tulonsaajaryhmien tulonjakoon. Sen vuoksi on tarpeen, että tosiasiallista valtaa käyttävässä päätöksentekoeleimessä olisivat edustettuina laitoksen toimeenpanemien asioiden kehittämisessä keskeisesti mukana olevat tahot.

Nykyinen ylimmän hallinnon moniportaisuus hidastaa eräissä tapauksissa päätöksentekoa. Erityisesti sijoituspäätösten teko edellyttäisi nykyistä nopeampaa ja yksinkertaisempaa päätöksentekomenettelyä, vaikka sijoitusasioista päättäminen onkin siirretty 20-jäsenistä lisättyä hallitusta suppeammalle lisätyn hallituksen sijoitusjaostolle.

Henkilökunnan edustus lisätyssä hallituksessa on tällä hetkellä järjestetty sisäisillä määräyksillä. Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on useassa yhteydessä kiinnittänyt huomiota siihen, että henkilökunnan edustuksesta tulisi säätää laintasoisesti hallinnonuudistuksen yhteydessä.

Voimassa olevat hallintosäännökset ovat varsin yksityiskohtaisia, mikä on koettu esteeksi hallinnon joustavalle sisäiselle kehittämiselle. Esimerkkinä yksityiskohtaisesta ja monella säädöstatasolla tapahtuvasta hallinnon järjestämisestä on laitoksen osastojako, josta säädetään kansaneläkelain 47 §:ssä, kansaneläkeasetuksen 9 §:ssä sekä lisäksi Kelan ohje- ja johtosäännössä. Myös sijoitustoimintaa kuten sijoituskohteita koskevat kansaneläkelain ja -asetuksen säännökset ovat hyvin yksityiskohtaisia.

Kelan palveluverkko on kyetty säilyttämään kattavana. Tämä on ollut välttämätöntä, kun laitokselle on siirretty toimeenpantavaksi yhä useampia etuuksia. Laitoksen mittava tietohallintojärjestelmä on osaltaan ollut varmistamassa etuuksien käsittelyn sujuvuutta. Eri selvitysten mukaan laitoksen palvelut ovat kansalaisten kannalta verraten hyvin tavoitettavissa. Kattavuutta lisää postitse ja puhelimitse tapahtuva sekä vastaisuudessa enenevässä määrin myös sähköinen asiointi. Sairausvakuutuksessa sovellettu suorakorvausjärjestelmä vähentää tarvetta yksittäisten korvausten hakemiseen. Kela hoitaa palvelutehtävänsä laajasti

ottamalla toimipisteissään vastaan ja välittämällä edelleen työeläkelaitoksille valtaosan työeläkehakemuksista sekä antamalla työeläkkeitä koskevaa neuvontaa.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet

Esityksessä ehdotetaan nykyaikaistettavaksi ja selkeytettäväksi Kelan hallintoa. Samalla joustavoitettaisiin laitoksen päätöksentekomenettelyä. Tarkoituksena on lisätä ja monipuolistaa johtamisen sekä talous- ja sijoitustoiminnan asiantuntemusta laitoksen hallinnossa. Kelan keskeinen asema sosiaaliturvan toimeenpanossa huomioon ottaen tavoitteena on myös vahvistaa sosiaaliturvan kehittämisessä mukana olevien tahojen vaikutusmahdollisuutta laitoksen ylintä valtaa käyttävässä hallinnossa. Lailla on tarkoitus taata henkilöstön edustajalle läsnäolo- ja puheoikeus hallituksen kokouksissa.

Valtionhallinnon ylimmältä johdolta edellytetään ylempää korkeakoulututkintoa, hallinnonalan tuntemusta sekä käytännössä osoitettua johtamistaitoa ja johtamiskokemusta. Kelan pääjohtajan ja johtajien virkojen kelpoisuusvaatimukset on tarkoitus saattaa vastaamaan näitä valtionhallinnon ylimmältä johdolta edellytettäviä vaatimuksia.

Kelan valtuutetut valvovat laitoksen toimintaa. Tämän valvontatehtävän kautta he samalla hoitavat laitoksen yhteyttä eduskuntaan. Tätä valtuutettujen roolia on nykyinen käytäntö huomioon ottaen tarkoituksenmukaista vahvistaa säädöstatasolla. Kelan valtiosääntöoikeudellista asemaa suhteessa eduskuntaan, valtioneuvostoon ja tasavallan presidenttiin ei ole tarkoitus muuttaa muutoin kuin että laitoksen hallituksen nimittäminen siirrettäisiin tasavallan presidentiltä valtuutetuille.

Kelan sijoitustoimintaa koskevia tarpeetoman yksityiskohtaisia ja sijoitustoimintaa jäykistäviä säännöksiä on tarkoitus ajanmukaistaa. Voimassa olevien säännösten peruslinjaukset kuitenkin säilytettäisiin. Sijoitustoiminnan tavoitteeksi asetettaisiin edelleen varmuus eli turvaavuus sekä tuottavuus ja ra-

haksi muutettavuus. Nykyiset sijoitusten hajuttamista koskevat erityissäännökset korvattaisiin yleisellä velvollisuudella huolehtia sijoitusten asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajuttamisesta. Sijoituspäätökset tulisi myös voida tehdä joustavasti ja nopeasti ylimmän johdon eli hallituksen vahvistamien sijoitustoiminnan yleisten periaatteiden mukaisesti.

Esityksellä pyritään myös lakiteknisesti selkeyttämään ja yksinkertaistamaan hallinnosta ja sijoitustoiminnasta annettuja säännöksiä kokoamalla kansaneläkelaisissa ja sairausvakuutuslaissa sekä niitä koskevissa asetuksissa olevat hallintoa, sijoitustoimintaa, kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja tilintarkastusta koskevat säännökset uuteen Kansaneläkelaitoksesta ehdotettuun lakiin ja sitä täydentävään asetukseen. Kansaneläke- ja sairausvakuutuksen etuuksia ja Kelan toiminnan rahoitusta koskevat säännökset on tarkoitettu säilyttää edelleen asianomaisissa etuuslaeissa.

Kelaa koskevat muun muassa hallintomenettelylain (598/1982) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) säännökset. Sen vuoksi hallintomenettelystä ja asiakirjojen julkisuudesta ei ole tarpeen säätää tässä yhteydessä. Laitoksen henkilöstö ei kuulu valtion virkamieslainsäädännön piiriin. Myöskään nimikirjalain (1010/1989) säännökset eivät koske laitoksen henkilöstöä. Tämän vuoksi Kelan henkilöstöä eivät koske nimikirjalakiin otetut julkishallinnon virkamiesten ja työntekijöiden palkkatietojen julkisuutta koskevat säännökset. Muiden kuin nimikirjalaisissa tarkoitettujen julkishallinnon virkamiesten, viranhaltijoiden ja työntekijöiden osalta palkkatiedot on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetty salassa pidettäviksi. Kun Kela kuitenkin katsotaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tarkoitetuksi viranomaiseksi, tämän julkisen tehtävän vuoksi on perusteltua lisätä laitoksen henkilöstön palkkatietojen julkisuutta.

Ehdotetussa laissa ei muutoin puututa henkilöstön oikeudelliseen asemaan. Henkilöstön toimeenpanon eläkkeiden myöntämistä ja työntekijäin eläkemaksua koskevat säännökset

otettaisiin entisen sisältöisinä ehdotettuun lakiin. Toimeenpanon eläkkeiden rahoitusta koskevat eläkevastuurahaston säännökset jäisivät edelleen kansaneläkelakiin.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi Kelan ylimpiä hallintoelimiä. Laitokseen ehdotetaan perustettavaksi pääosin laitoksen ulkopuolisista jäsenistä koostuva hallitus. Lisätty hallitus ehdotetaan lakkautettavaksi ja sen tehtävät siirrettäisiin pääosin hallitukselle. Laitoksen hallintoa ja toimintaa valvoisivat edelleen eduskunnan valitsemat valtuutetut.

Lakiin otettaisiin säännökset Kelan asemasta ja tehtävistä. Kelan asema itsenäisenä julkisoikeudellisena laitoksena ei muuttuisi. Laitoksen tehtävänä olisi edelleenkin huolehtia sosiaaliturvan toimeenpanosta ja siihen liittyvästä asiakaspalvelusta siten kuin niistä säädetään eri etuuslaeissa.

Ehdotuksen mukaan valtuutetut määräisivät hallituksen ulkopuoliset jäsenet. Hallituksen toimikausi olisi kolme vuotta. Ehdotus siirtäisi tasavallan presidentin ja valtioneuvoston käyttämää nimitysvaltaa valtuutetuille ja vahvistaisi valtuutettujen asemaa Kelan valvojina. Valtuutetut määräisivät myös laitoksen hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä vahvistaisivat hallituksen jäsenen palkkiot. Lisätylle hallitukselle kuuluneista tehtävistä laitoksen tilinpäätöksen perusteiden vahvistaminen siirtyisi valtuutetuille. Muilta osin valtuutettujen tehtävät säilyisivät pääosin ennallaan.

Hallituksessa olisi enintään kymmenen jäsentä. Kelan toimeenpanon lainsäädännön ja laitoksen toiminnan laajuuden huomioon ottaen edellytetään, että hallituksessa tulisi olla paitsi sosiaaliturvan myös johtamisen, hallinnon sekä talous- ja sijoitustoiminnan asiantuntemusta. Esityksessä ehdotetaan, että laitoksen hallitukseen määrätään yksi sosiaali- ja terveysministeriön edustaja sekä keskeisimmistä työnantajakeskusjärjestöistä, palkansaajakeskusjärjestöistä ja maa- ja metsätaloustuottajien keskusjärjestöistä yksi edustaja kustakin. Kelan pääjohtaja ja hänen

sijaisekseen määrätty johtaja kuuluisivat hallitukseen. Myös muita neljää jäsentä valittaessa tulee ottaa huomioon se, että hallituksen jäsenille laissa asetetut sosiaaliturvan, johtamisen, hallinnon sekä talous- ja sijoitustoiminnan asiantuntemuksen vaatimukset täytyvät. Henkilöstön edustajalla olisi läsnäolo- ja puheoikeus hallituksessa.

Hallituksen tehtävänä olisi johtaa ja kehittää laitoksen toimintaa. Hallituksella olisi edelleen yleistoimivalta laitoksen asioiden hoitamisessa. Tästä syystä lakiin otettaisiin esimerkinomainen luettelo hallituksen päätettäväksi kuuluvista keskeisistä tehtävistä. Hallitus vahvistaisi edelleen toiminta- ja taloussuunnitelman sekä laatisi tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen. Lisätylle hallitukselle kuuluneet tehtävät siirtyisivät pääosin uudelle hallitukselle. Tällaisia uusia tehtäviä olisivat muun muassa kiinteän omaisuuden ostamisesta ja myymisestä sekä sijoitustoiminnan yleisistä periaatteista päättäminen, työjärjestyksen vahvistaminen, osastopäälliköiden ja vastaavien johtavien toimihenkilöiden nimittäminen sekä henkilöstöä koskevan toimiehtosopimuksen hyväksyminen. Hallitus voisi siirtää toimivaltansa piiriin kuuluvia tehtäviä laitoksen pääjohtajalle, johtajille ja toimihenkilöille. Tarkoituksena on kuitenkin, että hallitus tekisi itse päätökset periaatteellista laatua olevista tai muutoin tärkeistä asioista.

Operatiivisesta johtamisesta ja hallituksen päätösten toimeenpanosta vastaisivat pääjohtaja ja johtajat. Johtajien enimmäismäärä pysyisi ennallaan eli pääjohtajan lisäksi voisi olla enintään viisi muuta johtajaa. Säännös antaisi valtuutetuille mahdollisuuden vaikuttaa johtajien lukumäärään siinä yhteydessä, kun valtuutetut tekevät esityksensä uusista johtajista. Tasavallan presidentti nimittäisi pääjohtajan ja johtajat valtuutettujen esityksestä ja määräisi pääjohtajan sijaisen.

Kelan toimeenpaneman sosiaaliturvan huomioon ottaen olisi tarkoituksenmukaista, että johtajat olisivat toimialajohtajia ja kukin vastaisi oman toimialansa kehittämisestä ja johtamisesta. Hallitus päättäisi tarkemmin johtajien tehtävistä.

Pääjohtajan ja johtajien kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin valtioneuvoston ase-

tuksella. Tarkoituksena on, että johtajilta vaadittavat kelpoisuusvaatimukset vastaisivat valtionhallinnon ylimmältä johdolta vaadittavia kelpoisuusvaatimuksia. Pääjohtajaksi tai johtajaksi nimitettävältä edellytettäisiin siten ylempää korkeakoulututkintoa, sosiaaliturvan tuntemusta sekä käytännössä osoitettua johtamistaitoa ja johtamiskokemusta. Valtioneuvosto voisi erityisistä syistä antaa erivapauden valtioneuvoston asetuksella asetettavista kelpoisuusvaatimuksista. Erivapausmahdollisuus vastaa valtion virkamieslain (750/1994) 8 §:n 2 momentin säännöstä. Kansainvälisten yhteyksien määrän kasvassa monipuolinen kielitaito olisi myös eduksi pääjohtajan ja johtajien tehtävää hoitettaessa.

Laissa olisi myös säännökset hallituksen päätösvaltaisuudesta ja päätöksentekomenettelystä sekä hallituksen oikeudesta siirtää etuusasioiden ratkaisemista koskevaa päätösvaltaa paikallishallinnon yksiköille. Työkyvyttömyyseläkeasioita koskevat ratkaisut tehtäisiin kuitenkin edelleen keskitetysti.

Jotta Kelan sidosryhmien vaikutusmahdollisuudet laitoksen toiminnassa voitaisiin lisätyn hallituksen lakkauttamisen jälkeenkin mahdollisimman laajasti turvata, ehdotetaan asetettavaksi uusi Kansaneläkelaitoksen neuvottelukunta. Sen tehtävänä olisi edistää ja kehittää yhteistyötä sosiaaliturvan toteuttamiseen osallistuvien viranomaisten ja yhteisöjen välillä sekä palvelujen käyttäjien näkökulman huomioon ottamista. Neuvottelukunta voisi tehdä aloitteita ja antaa lausuntoja laitoksen hallitukselle. Hallitus asettaisi neuvottelukunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Kelan yhteydessä toimivia muita neuvottelukuntia koskevia säännöksiä ei ehdoteta muutettaviksi, joten niistä säädettäisiin edelleen asianomaisessa etuuslaissa tai asetuksessa tai laitos päättäisi niistä itse.

Keskus-, alue- ja paikallishallinnosta säädettäisiin edelleen lailla. Uusi säännös mahdollistaisi kuitenkin nykyistä joustavamman hallinnon kehittämisen. Valtuutetuilla olisi mahdollisuus lausunnon antamiseen muun muassa silloin, kun on kysymys laitoksen palvelujen saatavuutta koskevasta asiasta. Valtuutetut voisivat antaa lausuntoja myös etukäteen suunnitteilla olevista hankkeista. Tämä vastaa nykyistä valvontakäytäntöä,

jonka mukaan valtuutetut ovat voineet jo etukäteen lausunnoillaan ja kannanotoillaan vaikuttaa laitoksen toimintaan.

Ehdotettuun lakiin otettaisiin voimassa olevia säännöksiä vastaavat säännökset Kelan toimihenkilöiden eläkkeistä ja perhe-eläkkeistä sekä toimihenkilöiltä palkan perusteella perittävästä työntekijäin eläkemaksusta.

Kelan henkilöstön palkkatietojen julkisuutta ehdotetaan lisättäväksi. Perustuslaki-valtiokunta on ottanut kantaa palkkatietojen julkisuuteen nimikirjalain muuttamisen yhteydessä (PeVL 43/1998 vp). Valiokunta katsoi, että nimikirjalain soveltamisalan piiriin kuuluvan julkishallinnon henkilöstön palkkaustietoihin ei kytkeydy niin vahvaa yksityisyyden suojaamisen intressiä, että se oikeuttaisi hallitusmuodon 10 §:n 2 momentin valossa palkkaustietojen salassapidon hallituksen tuolloin esittämässä laajuudessa. Valiokunta kuitenkin totesi, että silloin ei ollut riittävästi perusteita arvioida sitä, missä määrin julkishallinnon palkkausjärjestelmien mahdollisiin uudistuksiin liittyisi palkkatietojen julkisuuden rajoittamista puoltavia näkökohtia. Kelan toimihenkilöt eivät kuulu valtion virkamieslainsäädännön piiriin, minkä vuoksi intressi heidän palkkatietojensa julkisuuteen ei ole yhtä vahva kuin valtion ja kunnan virkamiesten ja työntekijöiden palkkatietojen osalta. Kun Kela kuitenkin katsotaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tarkoitetuksi viranomaiseksi, on tarkoituksenmukaista, että ainakin laitoksen ylimmän johdon palkat säädettäisiin julkisiksi.

Kielilain (148/1922) säännökset valtion viranomaisten virkakielestä ovat osoittautuneet Kelan osalta tulkinnanvaraisiksi. Saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annettua lakia (516/1991) sovelletaan mainitussa laissa olevan säännöksen perusteella Kelaan. Sen sijaan sitä ei ole erikseen mainittu viranomaisena, johon sovelletaan kielilakia. Käytännössä laitos on toiminnassaan soveltanut kielilain säännöksiä. Lainsäädännön selkeyttämiseksi Kansaneläkelaitoksesta ehdotettuun lakiin otettaisiin nimenomainen säännös siitä, että kielilakia sovelletaan myös Kelaan.

Nykyiseen tapaan Kela voisi sopia muustakin

sosiaaliturvan toimeenpanosta sekä hoitaa muita palveluja, muun muassa jatkaa osallistumistaan yhteispalveluihin ja muihin kehittyviin palvelumuotoihin ja niitä koskeviin kokeiluihin. Myös työeläkejärjestelmän kanssa tehtyyn sopimukseen perustuva työeläkepalvelu jatkuisi, eli Kela ottaisi edelleen vastaan toimistoissaan työeläkkeitä koskevia hakemuksia ja antaisi työeläkeasioita koskevaa neuvontaa.

Etuuksia koskevien lakien toimeenpanon ja siihen liittyvän asiakaspalvelun lisäksi Kelan tulisi tiedottaa etuuksistaan sekä palvelutoiminnastaan ja sen eri muodoista. Laitoksen tehtävänä olisi nykyiseen tapaan harjoittaa sosiaaliturvan ja sitä koskevan lainsäädännön sekä asiakaspalvelun ja muun toimintansa kehittämistä tukevaa tutkimusta. Edelleen laitos laatisi myös tilastoja, arvioita ja matemaattisia ennusteita. Sen tulisi olla aloitteellinen lainsäädännön kehittämisessä ja tehdä sitä koskevia ehdotuksia, jolloin se voi hyödyntää asiakaspalvelusta ja -palautteesta, muusta toiminnastaan sekä tutkimuksesta kertyvää tietoa.

Säännökset kirjanpidosta, tilinpäätöksestä, tilintarkastuksesta ja tilinpäätösten vahvistamisesta vastaisivat pääosin voimassa olevia säännöksiä. Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle lailla tai lain nojalla. Tästä syystä lakiin otettaisiin mainita, että Kelan tilintarkastajista vähintään kahden sekä heidän varajäsentensä tulisi olla Keskukskaupakamarin hyväksymiä tilintarkastajia tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan tutkinnon suorittaneita.

Varojen sijoittamista koskevat säännökset ajanmukaistettaisiin. Sijoitustoiminnan kriteereinä olisivat varmuus ja tuottavuus sekä rahaksi muutettavuus. Lisäksi tulisi huolehtia sijoitusten asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta. Hallitus päättäisi sijoitustoiminnan yleisistä periaatteista. Lisäksi hallituksen olisi laadittava varojen sijoittamista koskeva sijoitussuunnitelma. Sijoitussuunnitelman laatimisvelvollisuus on lainsäädännössä nykyisin asetettu muun muassa työeläkeyhtiöille, eläkesäätiöille sekä valtion eläkerahastolle.

Sijoitussuunnitelmassa olisi erityisesti otettava huomioon kansaneläkerahaston, sai-

rausvakuutusrahaston ja eläkevastuurahaston luonne sekä tarkoitus ja tästä sijoitustoiminnalle aiheutuvat vaatimukset. Siitä tulisi käydä ilmi myös sijoitusten hajauttamisperiaatteet.

Sijoitustoiminnan joustavoittamiseksi hallitus voisi siirtää päätösvaltaansa laitoksen johtajille sekä muille toimihenkilöille. Sijoitustoiminnan tehokkuutta ja neutraalisuutta voitaisiin ylläpitää myös ulkoistamisen ja kilpailuttamisen kautta. Omaisuudenhoito- ja palvelujen käyttöä koskevat yleiset periaatteet tulisi käydä ilmi sijoitussuunnitelmasta.

Lisäksi tehtäisiin Kansaneläkelaitoksesta ehdotetussa laista aiheutuvat muutokset kansaneläkelakiin ja sairausvakuutuslakiin sekä kumottaisiin tarpeettomiksi käyvät kansaneläkeasetuksen ja sairausvakuutusasetuksen säännökset.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Ehdotettu uudistus koskisi keskeisimmiltä osiltaan Kelan ylintä keskushallintoa. Lisätty hallitus lakkautettaisiin. Yleistoimivaltaa käyttäisi uusi, pääosin ulkopuolisista jäsenistä koostuva hallitus. Nykyisen hallituksen jäsenet jatkaisivat laitoksen pääjohtajana ja johtajina. Näiltä osin muutoksilla ei voida arvioida olevan sanottavia vaikutuksia laitoksen toimintamenoihin.

Myöskään lakiehdotuksen 5 lukuun sisältyvällä säännöksellä, joka koskee sijoitustoimintaa, ei voida arvioida olevan ainakaan välittömiä taloudellisia vaikutuksia, vaikkakin uudistuksen eräänä tavoitteena on mahdollistaa sijoituspäätösten nykyistä joustavampi tekeminen. Sijoitustulojen mahdollinen kasvu pienentäisi valtion takuusuuritarvetta kansaneläke- ja sairausvakuutusrahastoon.

Kun muutokset eivät kohdistuisi kansaneläke- tai sairausvakuutuslain sisällöllisiin säännöksiin eikä Kelan muuhun hallintoon kuten alue- tai paikallishallintoon taikka esimerkiksi palveluverkkoon, voidaan kokonaisuutena arvioida, ettei lakiehdotuksella ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Merkittävin organisaatiovaikutus olisi lisätyn hallituksen lakkauttamisella ja sen tehtävien siirtämisellä uudelle hallitukselle. Muutos vahvistaisi Kelan hallituksen asemaa laitoksen johtamisessa. Uudet säännökset mahdollistaisivat laitoksen hallinnon nykyistä joustavamman kehittämisen.

Uutena toimielimenä Kelaan tulisi Kansaneläkelaitoksen neuvottelukunta, jonka tarkoituksena olisi edistää laitoksen ja eri sidosryhmien välistä yhteistyötä. Laitoksen henkilöstön edustaja saisi esityksen mukaan läsnäolo- ja puheoikeuden uudessa hallituksessa. Käytännössä henkilöstön edustajalla on tällainen oikeus jo nykyisin lisätyn hallituksen kokouksissa.

4. Asian valmistelu

4.1. Aikaisemmat ehdotukset ja kannanotot

Kelan hallinnon kehittämisen tarvetta on aikaisemmin selvitetty useassa yhteydessä. Tavoitteena on ollut selkeyttää ja tehostaa laitoksen hallintoa. Myös Kelan valtuutettujen vuosittaisen toimintakertomuksen käsittelyn yhteydessä eduskunta on useasti kiinnittänyt huomiota laitoksen ylimmän hallinnon kehittämistarpeisiin. Ehdotukset ovat koskeneet pääosin ulkopuolisista intressita- hoista koostuvan lisätyn hallituksen aseman ja tehtävien kehittämistarpeita. On myös pyritty laitoksen hallinnon uudistamiseen kaksiportaiseksi.

Kansaneläkelaitoksen hallinnon tarkistamiskomitean mietinnössä (komiteanmietintö 1966: B 29) ehdotettiin vuonna 1966 lisätyn hallituksen lakkauttamista. Lisätyn hallituksen tehtävät olisi siirretty pääosin hallitukselle. Toimikunnan ehdotukset eivät johtaneet lainsäädäntötoimiin.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vuonna 1981 asettama Kansaneläkelaitoksen hallinnon kehittämistarpeita selvittänyt työryhmä teki vuonna 1982 ehdotuksen laitoksen ylimmän hallinnon muuttamisesta kaksiportaiseksi (Työryhmämuistio 1982:17, sosiaali- ja ter-

veysministeriö). Työryhmä ehdotti lisätyn hallituksen ja valtuutettujen yhdistämistä hallintoneuvostoksi, jonka vakuutettuja edustavat jäsenet olisi nimittänyt eduskunta ja muut jäsenet valtioneuvosto. Hallintoneuvostolle olisi annettu keskeinen asema laitoksen toiminnan johtamisessa.

Työryhmän ehdotuksen pohjalta eduskunnalle annettiin elokuussa 1984 hallituksen esitys laiksi valtiopäiväjärjestyksen 83 a §:n muuttamisesta (HE 120/1984 vp) ja hallituksen esitys laiksi kansaneläkelain muuttamisesta (HE 121/1984 vp). Ehdotettu hallintomalli oli kaksipuolinen. Esityksiä ei käsitelty loppuun eduskunnassa, ja ne raukesivat vuoden 1987 eduskuntavaalien johdosta silloin päättyneisiin valtiopäiviin. Eduskuntakäsittelyn aikana perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan, että ehdotetussa kaksipuolisessa hallintomallissa ”eduskunnan vaikutusmahdollisuudet sen valvonnan alaisessa laitoksessa edelleen olisivat riittämättömiä” (PeVL 4/1985 vp).

Mietinnössään Kelan valtuutettujen toimintakertomuksesta vuodelta 1988 (SoVM 27/1989 vp) eduskunnan sosiaalivaliokunta edellytti, että laitoksen hallinnon uudistamista koskeva hallituksen esitys tulee viipymättä käsiteltäväksi.

Sosiaali- ja terveysministeriössä laadittiin vuonna 1988 luonnos hallituksen esitykseksi, jota tarkennettiin lausuntokierroksen jälkeen vuonna 1989. Tavoitteena oli selkeyttää Kelan hallintoa. Valtuutettujen asemaa ehdotettiin vahvistettavaksi siten, että valtuutetut olisivat nimenneet edustajansa hallintoneuvostoon, jossa valtuutettujen esityksestä nimetyillä olisi ollut enemmistöasema. Ehdotuksen mukaan hallinnosta olisi uutena hallintoelimenä vastannut 18-jäseninen valtioneuvoston nimittämä hallintoneuvosto, jossa olisi ollut vakuutettujen edustajien lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön, valtiovarainministeriön sekä keskeisten työmarkkina- ja yrittäjäjärjestöjen edustajat. Yleistoimivalta ja päätösvalta tärkeimmissä kysymyksissä olisi ollut hallintoneuvostolla. Laitoksen juoksevasta hallinnosta olisi huolehtinut hallitus, johon olisivat kuuluneet pääjohtaja ja muut johtajat. Uudistushanke raukesi, eikä hallituksen esitystä annettu eduskunnalle.

Kelan pääjohtajan asettama työryhmä teki vuonna 1988 ehdotuksen laitoksen ylimmän hallinnon uudistamisesta kaksipuoliseksi (Hidén, Holopainen, Saraviita, Tuori: Kansaneläkelaitoksen hallinnonuudistus. Kansaneläkelaitos, työryhmämuistio 1988:2). Ylimpänä toimielimenä olisivat olleet eduskunnan valitsevat valtuutetut, lisätty hallitus olisi lakkautettu ja yleistoimivalta olisi kuulunut hallitukselle. Lisätyn hallituksen tehtävät ehdotettiin siirrettäväksi pääosin valtuutetuille ja osittain hallitukselle. Valtuutetut olisivat ohjanneet ja valvoneet Kelan toimintoja, mutta eivät olisi kuitenkaan käsitelleet asioita, joista päättäminen edellyttäisi jatkuvaa koolla oloa tai jotka muuten sopisivat huonosti parlamentaarille luottamushenkilöille. Etujärjestöjen ja valtionhallinnon yksiköiden vaikutusmahdollisuuden säilyttämiseksi lisätyn hallituksen tilalle ehdotettiin perustettavaksi sosiaalivakuutusneuvosto, jolla ei kuitenkaan olisi ollut varsinaista päätösvaltaa. Työryhmä esitti myös harkittavaksi erillisen Kelan hallintoa koskevan lain säätämistä, jolloin etuuksia koskevat aineellisoikeudelliset säännökset ja hallintoa koskevat säännökset olisivat selkeyden vuoksi erillisissä laeissa. Työryhmän ehdotukset eivät johtaneet lainsäädäntötoimiin.

Mietinnössään valtuutettujen toimintakertomuksesta vuodelta 1995 (StVM 14/1996 vp) sosiaali- ja terveysvaliokunta muistutti, että ”Kansaneläkelaitoksen valtuutetut ovat laitoksen asemaa koskeneessa kannanotossaan katsoneet, että kansaneläkelaitos tulee jatkossakin säilyttää eduskunnan alaisena laitoksena”. Valiokunta yhtyi valtuutettujen näkemykseen.

Kelan valtuutettujen vuoden 1996 toimintakertomusta käsitellessään (StVM 10/1997 vp) sosiaali- ja terveysvaliokunta muistutti siitä, että laitoksen henkilöstö ei ole edustettuna laitoksen hallituksessa. Valiokunta katsoi, että ”henkilöstön mahdollisuudet edustautua hallinnossa nykyistä kattavammin tulisi selvittää”.

Valtiovarainministeriön osana laajempaa valtioyhteisön hallintopolitiikka -hanketta vuonna 1997 asettama työryhmä esitti useita erilaisia malleja Kelan aseman ja ylimmän hallinnon järjestämiseksi (Sosiaaliturvan

hallintotyöryhmän muistio. Kansaneläkelaitoksen hallinnollinen asema. Valtiovarainministeriön työryhmämuistio 27/97). Työryhmän esittämät päävaihtoehdot olivat:

- 1) lisätyn hallituksen kokoonpanoa ja tehtäviä tarkistetaan tai sen tehtävät siirretään valtuutetuille ja/tai hallitukselle;
- 2) lisätty hallitus lakkautetaan ja yleistöimivalta annetaan ulkopuolisista koostuvalle hallitukselle; tai
- 3) Kela siirretään valtioneuvoston tulostulosohjauksen piiriin.

Työryhmän ehdotuksista pyydettiin lausunnot muun muassa eduskuntaryhmiltä, ministeriöiltä, Kelalta, laitoksen valtuutetuilta ja keskeisiltä työmarkkinakeskusjärjestöjen edustajilta. Lausunnonantajien mielipiteet jakaantuivat, vähiten kannatusta sai valtioneuvoston tulostulosvaihtoehto.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama selvitysmies Pentti Arajärvi teki kesällä 1998 ehdotuksen toimeentuloturvaan koskevan lainsäädännön yhdenmukaistamiseksi ja selkeyttämiseksi (Toimeentuloturvaan koskevan lainsäädännön selkeyttäminen. Selvitysmiesmuistio. STM:n työryhmämuistioita 1998:17). Selvitysmies ehdotti muun muassa, että erilliseen lakiin Kansaneläkelaitoksesta koottaisiin Kelan hallintoa koskevat säännökset.

Vuoden 1998 valtuutettujen kertomusta koskevassa mietinnössään (StVM 3/1999 vp) sosiaali- ja terveysvaliokunta totesi seuraa-

vaa: ”Kansaneläkelaitoksen hallintoa on viime vuosina selvitetty, Asiassa ei kuitenkaan toistaiseksi ole edetty, vaan asia on jäänyt jatkoselvitysten varaan. Sosiaali- ja terveysvaliokunta kiirehtii Kansaneläkelaitoksen sisäisen hallinnon selkeyttämistä sekä sitä, että valittu hallintoratkaisu huomioon ottaen harkitaan laitoksen henkilökunnan edustusta laitoksen hallintoelimityksessä.”

4.2. Esityksen valmistelu

Sosiaaliturvan hallintotyöryhmän ehdotusten ja niistä saatujen lausuntojen pohjalta hallituksen esityksen valmistelu käynnistettiin sosiaali- ja terveysministeriössä pyytämällä helmikuussa 2000 eduskuntaryhmiltä kannanotot kahdesta Kelan hallinnon kehittämissä vaihtoehdosta:

- 1) lisätty hallitus lakkautetaan ja yleistöimivalta on pääosin ulkopuolisista koostuvalla hallituksella;
- 2) lisätyn hallituksen kokoonpanoa ja tehtäviä tarkistetaan.

Eduskuntaryhmien kannanottojen pohjalta valmistelua jatkettiin ensimmäisen vaihtoehdon pohjalta. Valmistelun yhteydessä on kuultu valtiosääntöoikeuden asiantuntijoita. Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Kelan asiantuntijat ovat osallistuneet esityksen valmisteluun.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki Kansaneläkelaitoksesta

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Asema.* Pykälän mukaan Kela toimisi edelleen itsenäisenä julkisoikeudellisena laitoksena, mikä vastaa sen lainsäädännöstä johdettua nykyistä asemaa. Perustuslain 36 §:n 1 momentin mukaan laitoksen hallinnon ja toiminnan valvonta kuuluu, ku-

ten valtiopäiväjärjestyksen mukaan aikaisemminkin kuului, eduskunnan valitsemille valtuutetuille. Ehdotetun lain 1 § vastaa tältä osin mainittua perustuslain säännöstä.

2 §. *Tehtävät.* Kelan eri etuusjärjestelmien toimeenpanoa koskevista tehtävistä säädetäisiin 1 momentin mukaan nykyiseen tapaan asianomaisissa laeissa. Tällaisia niin sanottuja etuuslakeja on Kelan toimeenpantavana yli 30. Niissä on joko itsenäisinä säännöksinä tai viittaussäännöksinä muihin lakeihin annettuja määräyksiä laitoksen

tehtävistä, esimerkkeinä kansaneläkelain 2 §, sairausvakuutuslain 3 § tai lapsilisälain (796/1992) 3 §. Sairausvakuutuslaissa säädetään myös työpaikkakassojen toimintoi-keuksista (7 luku). Useissa laeissa ainoastaan mainitaan, että ”tämän lain mukaiset tehtävät hoitaa kansaneläkelaitos” esimerkkinä asu-
mistukilain (408/1975) 3 §. Opintotukilaissa (65/1994; 8 §) säädetään, että ”tämän lain mukaiset tehtävät hoitaa kansaneläkelaitos yhteistyössä oppilaitosten kanssa. Opintotu-
kea koskevan ratkaisun tekee ja päätöksen antaa kansaneläkelaitos”. Laissa myös sää-
detään Kelan mahdollisuudesta sopia opin-
totukitehtävien hoitamisesta korkeakoulujen opintotukilautakunnissa tai oppilaitoksissa. Tällaiset Kelan toimeenpanemia etuuksia koskevat eri lakien säännökset jäisivät siis edelleen voimaan.

Pykälän 2 momentin mukaan Kela voisi sopimuksen perusteella hoitaa muutakin so-
siaaliturvan toimeenpanoa sekä muita palve-
luja. Se voisi jatkaa osallistumistaan yh-
teispalveluihin julkisen hallinnon asiakaspal-
velujen järjestämisestä yhteisissä palveluyk-
siköissä annetun lain (802/1993) mukaisesti lähinnä kuntien ja valtion viranomaisten kanssa. Se osallistuisi edelleen myös muihin kehittyviin palvelumuotoihin ja niitä koskeviin kokeiluihin ja jatkaisi omien pal-
velutapojensa monipuolistamista, eräänä keskeisenä kehittämiskohtena sähköinen asiointi. Myös työeläkejärjestelmän kanssa tehtyyn sopimukseen perustuva työeläkepal-
velu jatkuisi, eli laitos ottaisi edelleen vastaan toimistoissaan valtaosan työeläkkeitä koskevista hakemuksista ja antaisi työeläkeasioita koskevaa neuvontaa.

Sen lisäksi, mitä eri etuuksien toimeenpa-
nosta erikseen säädetään, Kelan tehtävänä olisi 3 momentin mukaan pitää huolta eri etuuksiin ja palveluihin liittyvästä tiedottami-
sesta, tutkimuksesta sekä laskenta- ja tilas-
totoiminnasta. Se osallistuisi myös etuus-
järjestelmien kehittämiseen tekemällä ehdo-
tuksia etuusjärjestelmiä koskevan lainsää-
dännön kehittämisestä. Momenttiin otettavat tehtävät koskisivat kaikkia Kelan toimeenpa-
nemia etuuksia. Nykyisin tiedottamista, tut-
kimusta, tilastointia ja lainsäädännön kehit-
tämistä koskevat kansaneläkeasetuksen 15 ja 16 §:n sekä sairausvakuutuslain 49 §:n sään-

nökset.

2 luku. **Hallinto**

3 §. *Toimielimet.* Kelan toimielimiä olisivat valtuutetut ja hallitus. Nykyinen lisätty hal-
litus lakkautettaisiin.

4 §. *Valtuutetut.* Pykälässä säädettäisiin valtuutettujen valinnasta, lukumäärästä, joh-
tosäännöstä sekä toimikaudesta. Säännös vastaa sisällöltään kansaneläkelain 53 §:ää. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan eduskunta valitsisi valtuutetut ja kullekin heistä varavaltuutetun. Valtuutettujen luku-
määrä olisi edelleen kaksitoista. Eduskunta myös hyväksyisi valtuutetuille johtosäännön. Pykälän 2 momentin säännös vastaa pe-
rustuslain 37 §:n 1 momentin mukaista yleistä lähtökohtaa, jonka mukaan eduskun-
nan valiokunnat ja muut toimielimet valitaan pääsääntöisesti vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä koko vaalikaudeksi.

5 §. *Valtuutettujen tehtävät.* Perustuslain 36 §:n 1 momentissa edellytetään, että val-
tuutettujen tehtävästä säädetään tarkemmin lailla. Ehdotetun lain 5 § vastaa keskeisiltä osin nykyistä kansaneläkelain 54 §:ää.

Pykälässä luetellaan valtuutettujen tehtävät, jotka säilyisivät pääosin ennallaan. Pykälän 1, 3 ja 5 kohta vastaavat pääpiirteissään kansaneläkelain 54 §:n 1 momentin 1, 2 ja 3 kohtaa sekä 6 kohta kansaneläkelain 54 §:n 2 momenttia. Ehdotetun pykälän 1 kohdan mu-
kaan valtuutettujen valvontatehtävää täsmen-
nettäisiin siten, että valtuutetut voisivat antaa lausuntoja ja esittää näkemyksiään Kelan toimintaan ja toimialaan kuuluvista tärkeistä asioista kuten esimerkiksi pykälän 1 koh-
dassa mainitusta palvelujen laadusta ja saata-
vuudesta.

Tilintarkastajia koskevaa pykälän 3 kohtaa tarkennettaisiin voimassa olevaan säännökseen verrattuna siten, että tilintarkastajista vähintään kahden samoin kuin heidän varamiestensä tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia tai julkishallinnon ja –
talouden tilintarkastajan tutkinnon suorittaneita. Pykälän 5 kohdassa, joka kos-
kee tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuva-
pouden myöntämistä, mainittaisiin nykyisestä poiketen vain vastuuvapauden myöntäminen

hallitukselle, koska lakiehdotuksen mukaan lisätty hallitus lakkautettaisiin. Valtuutetut antaisivat 6 kohdan perusteella edelleen vuosittain toiminnastaan kertomuksen eduskunnalle.

Valtuutettujen uusista tehtävistä säädettäisiin pykälän 2 ja 4 kohdassa. Valtuutetut määräsivät 2 kohdan mukaan hallituksen jäsenet. Valtuutetut päättäisivät myös hallituksen jäsenten palkkioista. Uutena tehtävänä olisi myös 4 kohdassa mainittu tilinpäätöksen perusteiden vahvistaminen, joka nykyisin kansaneläkelain 50 §:n mukaan on lisätyn hallituksen tehtävänä. Tilinpäätöksen perusteiden vahvistamisen siirtäminen valtuutettujen tehtäväksi olisi tarkoituksenmukaista, kun otetaan huomioon laitoksen toimeenpaneman sosiaaliturvan rahoitus sekä valtuutettujen tehtävänä oleva laitoksen hallinnon ja toiminnan valvonta.

Kansaneläkelain nykyisen 48 §:n 1 momentin mukaan valtuutetut tekevät tasavallan presidentille esityksen pääjohtajana toimivan hallituksen puheenjohtajan ja muiden jäsenten eli johtajien nimittämisestä. Esityksen tekeminen pääjohtajan ja johtajien nimittämisestä säilyisi valtuutettujen tehtävänä edelleen. Siitä säädettäisiin ehdotetun lain 9 §:ssä. Uuden hallituksen kokoonpanosta säädettäisiin ehdotetun lain 6 §:ssä.

6 §. *Hallitus*. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hallituksen jäsenten lukumäärästä. Hallitukseen kuuluisi enintään kymmenen jäsentä, joista valtuutetut määräsivät enintään kahdeksan. Hallitukseen kuuluisi myös Kelan pääjohtaja ja pääjohtajan sijainen. Hallituksen toimikausi olisi kolme vuotta. Tämä vastaa nykyistä kansaneläkelain 49 §:ssä säädettyä lisätyn hallituksen toimikautta. Valtuutetut määräsivät myös hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Jos hallituksen jäsen eroaa, kuolee tai muutoin pysyvästi estyy hoitamasta tehtävänsä, hänen tilalleen valittaisiin uusi jäsen 1 momentin mukaista menettelyä käyttäen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Pykälän 2 momentin mukaan hallituksen jäseniä määrättäessä on otettava huomioon sosiaaliturvan, johtamisen, hallinnon sekä talous- ja sijoitustoiminnan asiantuntemus. Kela hoitaa usean ministeriön toimialaan kuuluvia sosiaaliturvan toimeenpanotehtäviä.

Tehtävien painopisteen huomioon ottaen valtionhallinnon asiantuntemusta hallituksessa edustaisi sosiaali- ja terveystieteiden edustaja. Hallituksessa olisi myös keskeisimmistä työnantajakeskusjärjestöistä, palkansaajakeskusjärjestöistä ja maa- ja metsätaloustuottajien keskusjärjestöistä yksi edustaja kustakin.

Pykälän 3 momentin mukaan Kelan henkilöstön edustajalla olisi läsnäolo- ja puheoikeus hallituksen kokouksissa.

7 §. *Hallituksen tehtävät*. Pykälän 1 momentin mukaan hallituksella olisi yleistoimivalta johtaa ja kehittää Kelan toimintaa. Momentissa lueteltaisiin esimerkinomaisesti hallituksen keskeisimmät tehtävät. Näistä suuri osa on nykyisin kansaneläkelain 50 §:ssä määritelty lisätyn hallituksen tehtäviksi. Tarkoituksena on, että hallitus vastaisi laitoksen toiminnan kannalta strategisesti tärkeiden päätösten sekä toiminnan kehittämistä koskevien linjausten tekemisestä. Siten hallitus esimerkiksi vahvistaisi vuosittain toiminta- ja taloussuunnitelman sekä laatisi toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen, vahvistaisi laitoksen työjärjestyksen, päättäisi varojen sijoitustoiminnan yleisistä periaatteista ja kiinteän omaisuuden ostamisesta ja myymisestä sekä hyväksyisi työnantajan ja työntekijöiden välisen toimiehtosopimuksen. Hallitus myös nimittäisi laitoksen osastopäälliköt ja vastaavat johtavat toimihenkilöt, jotka voimassa olevien säännösten mukaan nimittää lisätty hallitus.

Pykälän 2 momentin mukaan hallituksella olisi oikeus siirtää toimivaltaansa pääjohtajalle ja johtajille sekä muille toimihenkilöille kuten esimerkiksi osastopäälliköille. Hallitus voi vahvistaessaan työjärjestyksen päättää, mitkä asiat se ratkaisee itse.

8 §. *Päätöksenteko hallituksessa*. Pykälässä säädettäisiin päätöksentekomenettelystä hallituksessa. Koska hallituksen jäsenten lukumäärä kasvaisi nykyisestä, on tarkoituksenmukaista, ettei hallituksen päätösvaltaisuuden enää vaadittaisi, että hallituksen jäsenistä kaksi kolmasosaa on läsnä. Hallitus olisi päätösvaltainen, kun hallituksen kokouksen puheenjohtaja ja vähintään puolet muista hallituksen jäsenistä olisi kokouksessa läsnä.

Pykälän 2 momentin mukaan hallituksen

päätökset tehtäisiin edelleen enemmistöpäätöksinä. Puheenjohtajan mielipide ratkaisisi, jos äänet jakautuisivat tasan. Menettely vastaisi yleistä yhteisöjen päätöksentekomenettelyä.

9 §. *Pääjohtaja ja johtajat.* Pykälän 1 momentin mukaan Kelassa olisi pääjohtaja ja enintään viisi johtajaa. Tasavallan presidentti nimittäisi pääjohtajan ja johtajat valtuutettujen esityksestä. Tasavallan presidentti määräisi samalla yhden johtajista pääjohtajan sijaiseksi.

Pääjohtajan ja johtajien kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella. Kelpoisuusvaatimukset vastaisivat valtionhallinnon ylimpien virkojen kelpoisuusvaatimuksia. Pääjohtajaksi ja johtajaksi nimitettävältä edellytettäisiin ylempää korkeakoulututkintoa, sosiaaliturvan tuntemusta sekä käytännössä osoitettua johtamistaitoa ja johtamiskokemusta. Valtioneuvostolla olisi oikeus erityisistä syistä antaa erivapaus asetuksella säädettävistä kelpoisuusvaatimuksista. Menettely vastaisi tältä osin valtion virkamieslain säännöksiä. Lisäksi vähintään yhdeltä johtajalta edellytettäisiin valtion virkamieheltä vaadittavasta kielitaidosta annetuissa säädöksissä tarkoitettua ruotsin kielen täydellistä hallitsemista.

10 §. *Keskus-, alue ja paikallishallinto.* Kun otetaan huomioon Kelan keskeinen asema sosiaaliturvaetuuksien toimeenpanijana, on tarkoituksenmukaista säätää lain tasolla myös laitoksen keskus-, alue- ja paikallishallinnosta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin keskushallinnosta. Keskushallinto voisi olla osastoihin jakautunut. Säännös ei kuitenkaan estäisi keskushallinnon uudelleen organisoimista osastojaosta poiketen. Osastojaosta säädetään voimassa olevan kansaneläkelain 47 §:n 2 momentissa ja kansaneläkeasetuksen 9 §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaan aluehallinto voisi edelleenkin muodostua vakuutusalueista, joissa voisi olla aluekeskus. Kelan hallitus päättäisi yleistöimivaltansa perusteella vakuutusalueista. Aluehallinnosta säädetään nykyisin kansaneläkelain 65 §:n 2 momentissa ja sairausvakuutuslain 42 §:n 2 momentissa.

Paikallishallinnosta säädettäisiin 3 mo-

mentissa. Säännös vastaa pääpiirteissään nykyistä kansaneläkelain 65 §:n 1 momenttia ja sairausvakuutuslain 42 §:n 1 momenttia. Vakuutuspiirejä määrättäessä Kelan tulisi edelleen kuulla asianomaisia kunnanhallituksia. Tavoitteena on laitoksen palvelujen maantieteellinen kattavuus.

Kelassa voisi vakuutuspiirien lisäksi olla muitakin paikallishallinnon yksiköitä. Tämä mahdollistaisi erillisen yksikön perustamisen esimerkiksi yksinomaan kansainvälisten asioiden hoitamista varten. Yksikkö käsittelisi esimerkiksi ulkomailla asuvien sosiaaliturvasioita. Erillistä yksikköä saatettaisiin tarvita myös muita keskitetysti hoidettavia asioita varten.

3 luku. **Neuvottelukunnat**

11 §. *Kansaneläkelaitoksen neuvottelukunta.* Pykälän 1 momentin mukaan Kelan hallitus voisi asettaa Kansaneläkelaitoksen neuvottelukunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Neuvottelukunnan tehtävänä olisi edistää ja kehittää sosiaaliturvan toteuttamiseen osallistuvien viranomaisten, yhteisöjen ja järjestöjen yhteistyötä sekä toimia yhdysiteenä näiden välillä. Samalla neuvottelukunnan tulisi edistää palvelujen käyttäjien näkökulman huomioon ottamista laitoksen toiminnassa. Neuvottelukunta voisi myös antaa lausuntoja ja tehdä esityksiä laitoksen hallitukselle periaatteellista laatua olevissa tai muuten tärkeissä sosiaaliturva-asioissa.

Neuvottelukunnassa tulisi olla sosiaaliturvan toteuttamiseen osallistuvien keskeisten sidosryhmien edustus. Siten neuvottelukuntaan kuuluisivat ainakin Kelan, eri ministeriöiden, työnantajajärjestöjen, palkansaajajärjestöjen sekä sosiaaliturvan piirissä toimivien kansalaisjärjestöjen edustajat.

Pykälän 2 momentin mukaan Kelassa voisi olla muitakin neuvottelukunta siten kuin muualla säädetään tai laitos niin päättää. Laitoksen yhteydessä on nykyisin valtioneuvoston asettamat, sairausvakuutuslain 50 §:ssä tarkoitettu sairausvakuutusasiain neuvottelukunta ja työttömyysturvalain 35 §:n 2 momentissa tarkoitettu työttömyysturva-asiain neuvottelukunta sekä laitoksen hallituksen asettamat eläkeasiain neuvottelukunta,

sairausvakuutusasetuksen 38 §:ssä tarkoitettu sosiaalilääketieteellinen neuvottelukunta, tutkimusasioiden neuvottelukunta, kuntoutusasiain neuvottelukunta ja työterveyshuolto-neuvottelukunta.

4 luku. Toimisuhte-eläkkeet

12 §. *Eläkkeen myöntäminen ja muutoksenhaku.* Pykälä vastaa sisällöltään nykyistä kansaneläkelain 58 a §:ää. Kelan toimihenkilöillä olisi 1 momentin mukaan oikeus Kelan maksamaan eläkkeeseen ja perhe-eläkkeeseen. Nämä toimisuhte-eläkkeet määräytyisivät soveltuvin osin vastaavasti kuin valtion palveluksessa olevien eläkkeet ja perhe-eläkkeet.

Pykälän 2 momentin mukaan Kela myöntäisi toimisuhte-eläkkeet. Kelassa olevalla eläkeasiamiehellä olisi oikeus seurata eläkeasioiden käsittelyä. Eläkettä ja perhe-eläkettä koskevaan päätökseen haettaisiin 3 momentin mukaan muutosta vakuutusoikeudelta, jonka antamaan päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla. Valitusoikeus olisi eläkkeen ja perhe-eläkkeen hakijalla tai saajalla ja eläkeasiamiehellä.

Toimisuhte-eläkkeiden käsittelyssä sovellettaisiin 4 momentin mukaan edelleen soveltuvin osin valtion eläkelain 24 §:n säännöksiä. Mainitussa pykälässä säädetään muun muassa päätöksen poistamisesta, eläkkeen maksamisen väliaikaisesta keskeyttämisestä, määräajan jälkeen saapuneen valituksen tutkimisesta sekä eläkehakemuksen uudelleen käsittelemisestä.

13 §. *Työntekijäin eläkemaksu.* Pykälä vastaa pääosin kansaneläkelain 58 b §:ää. Pykälän 1 momentin mukaan Kelan toimihenkilöiltä perittäisiin edelleen työntekijäin eläkelain (395/1961) 12 b §:ssä tarkoitettu työntekijäin eläkemaksu. Maksun suuruus määräytyisi mainitun 12 b §:n 1 momentin mukaisesti.

Maksun perusteena olisi 2 momentin mukaan ennakoperintälain (1118/1996) 13 §:ssä tarkoitettu palkka ja rajoitetusti verovelvollisen tulo ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/1978) 4 §:ssä tarkoitettu palkka. Maksuista kertyvät varat tilitettäisiin eläkevastuurahastoon, jolloin ne

olisivat erillään etuusmenojen rahoitukseen tarkoitetuista varoista.

Pykälän 3 momentissa olisi entisen sisällön säännös siitä, missä suhteessa eläkemaksuista kertyviä varoja saadaan käyttää eläkkeiden maksuun. Työntekijäin eläkemaksuista kertyvien varojen käsittelystä kirjanpidossa säädettäisiin ehdotetun lain 15 §:n 3 momentissa.

Haettaessa muutosta työntekijäin eläkemaksua koskevassa asiassa noudatettaisiin 4 momentin mukaan edelleen soveltuvin osin, mitä edellä 12 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi muutoksenhausta.

5 luku. Varojen sijoittaminen

14 §. *Sijoittaminen ja sijoitussuunnitelma.* Pykälän 1 momentti vastaa pääpiirteissään nykyistä kansaneläkelain 60 §:n 1 momenttia ja sairausvakuutuslain 60 §:ää. Kelan rahastoja ovat edelleen kansaneläkerahasto, sairausvakuutusrahasto ja eläkevastuurahasto. Tarkoitus ei ole muuttaa rahastojen keskinäistä suhdetta eikä niiden rahoitusperiaatteita. Momentin mukaan mainittujen rahastojen varojen sijoittamisessa olisi noudatettava sijoitusten varmuuden sekä tuoton ja rahaksi muutettavuuden takaavia periaatteita. Lisäksi olisi kiinnitettävä huomiota sijoitusten monipuolisuuteen ja hajauttamiseen.

Varojen sijoittamista koskevasta sijoitussuunnitelmasta säädettäisiin 2 momentissa. Laitoksen hallitus laatisi sijoitussuunnitelman. Suunnitelmassa olisi erityisesti otettava huomioon laitoksen rahastojen luonne ja sijoitustoiminnan vaatimukset. Siten esimerkiksi eläkevastuurahaston osalta on huolehdittava siitä, että toimihenkilöiden eläketurva taataan samalla tavoin kuin muiden julkishallinnon palveluksessa olevien eläketurva.

6 luku. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastus

15 §. *Kirjanpito.* Pykälän 1 momentti vastaa sisällöltään pääosin nykyistä kansaneläkelain 56 §:n 1 momenttia. Ehdotuksen mukaan Kelan olisi kirjanpidossaan edelleen noudatettava soveltuvin osin kirjanpitolakia, ellei ehdotetusta laista muuta johdu. Sään-

nöksessä ei enää viitattaisi kirjanpitolaian liikkeenharjoittajan kirjanpitoa koskeviin säännöksiin.

Laitoksen omaisuus kirjattaisiin 2 momentin mukaan tilinpäätöksessä hallituksen päättämään määrään, kuitenkin enintään käypään arvoon. Pörssissä noteerattavien osakkeiden käypänä arvona pidettäisiin pörssi-arvoa. Enintään käyvän arvon mukaisesta kirjausperiaatteesta säädetään voimassa olevan kansaneläkelain 59 §:n 5 momentissa.

Pykälän 3 momentti vastaisi sisällöltään nykyistä kansaneläkelain 58 b §:n 3 momentin 1 virkettä. Sen mukaan henkilöstön eläkemaksuista kertyvät varat tulee kirjanpidossa voida erottaa eläkevastuuhaston muista varoista.

16 §. *Tilinpäätös.* Pykälä vastaa pääpiirteissään kansaneläkelain 56 §:n 2 ja 3 momenttia. Kelan tilikausi olisi edelleen kalenterivuosi.

Tilinpäätös koostuisi 2 momentin mukaan tuloslaskelmasta, taseesta ja niiden liitetiedoista sekä toimintakertomuksesta. Hallituksen olisi laadittava ja allekirjoitettava tilinpäätös maaliskuun loppuun mennessä.

17. *Tilintarkastus.* Pykälä vastaa pääpiirteissään kansaneläkelain 57 §:n 1 momenttia ja laitoksen tilintarkastuksen toimittamisessa noudatettua käytäntöä. Pykälän 1 momentin mukaan tilintarkastuksen toimittamisessa on noudatettava soveltuvin osin tilintarkastuslain (936/1994) säännöksiä. Mainitun lain säännöksiä on noudatettava muun muassa tilintarkastajien valinnassa, hyvän tilintarkastustavan velvoittavuudessa, tilinpäätösmerkinnän tekemisessä, tilintarkastuskertomusten antamisessa, tilintarkastuspöytäkirjan esittämisessä sekä tilintarkastajan riippumattomuutta, esteellisyyttä, salassapitovelvollisuutta ja vahingonkorvausvelvollisuutta arvioitaessa. Myös tilintarkastuslain rangaistussäännöksiä sovellettaisiin tilintarkastajiin.

Tilintarkastajat toimittavat 2 momentin mukaan laitoksen tilintarkastuksen tilivuotta seuraavan huhtikuun loppuun mennessä ja antavat valtuutetuille tilintarkastuskertomuksen.

18 §. *Tilinpäätöksen vahvistaminen.* Pykälä vastaa pääpiirteissään kansaneläkelain 57 §:n 2 momenttia. Tilinpäätöksen vahvistamiselle

ja vastuuvapauden myöntämiselle asetettu määräaika lyhennettäisiin kuitenkin tilivuotta seuraavan kesäkuun lopusta toukokuun loppuun.

7 luku. **Erinäiset säännökset**

19 §. *Etuuden ratkaisemista koskevan päätösvallan siirtäminen.* Pykälä vastaa sisällöltään kansaneläkelain 67 §:ää. Pykälän mukaan Kela voi päättää etuuden ratkaisemista koskevan päätösvallan siirtämisestä toimistolleen tai muulle yksikölle. Poikkeuksena ovat kuitenkin työkyvyttömyyseläkkeet, joita koskevat päätökset tehdään edelleen keskitetysti keskushallinnossa. Ehdotuksen mukaan keskushallinto voisi antaa toimitoille ohjeita, joiden avulla voidaan turvata etuuslainsäädännön yhdenmukainen soveltamiskäytäntö koko maassa.

20 §. *Palkkatietojen julkisuus.* Pykälässä säädettäisiin Kelan pääjohtajan ja johtajien sekä laitoksen hallituksen ja entisen lisätyn hallituksen nimittämien johtavien toimihenkilöiden palkkatiedot julkisiksi. Pääjohtajaan, johtajiin ja toimihenkilöihin ei sovelleta nimikirjalain säännöksiä, minkä takia palkkatietojen julkisuutta ei toteutettu vuonna 1999 nimikirjalain muutoksen yhteydessä. Palkkatiedot määriteltäisiin vastaavasti kuin nimikirjalain 7 §:n 1 momentissa. Henkilörekistereihin sisältyvien palkkatietojen käsittelyyn ja luovuttamiseen sovelletaan myös henkilötietolakia (523/1999).

21 §. *Virkakieli.* Pykälässä säädettäisiin Kelan käyttämästä virkakielistä. Laitosta ei ole erikseen mainittu kielilaissa viranomaisena, johon sovelletaan mainittua lakia. Kela on kuitenkin esimerkiksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa määritelty viranomaiseksi. Nykyisen tilanteen selkeyttämiseksi on tarpeen ottaa ehdotettuun lakiin nimenomainen säännös kielilain soveltamisesta myös Kelaan.

22 §. *Riita-asioiden oikeuspaikka.* Pykälä vastaa asiallisesti kansaneläkelain 89 §:ää. Kansaneläkelaitoksen ollessa vastaajana riita-asia käsitellään Helsingin käräjäoikeudessa.

23 §. *Tarkemmat säännökset.* Pykälän mukaan säännöksiä Kelan nimenkirjoitusoi-
keu-

desta ja lain muusta täytäntöönpanosta voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

8 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

24 §. *Voimaantulo.* Pykälän 1 momentin mukaan laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2002.

Pykälän 2 momentin mukaan lailla kumotaisiin ne kansaneläkeasetuksen ja sairausvakuutusasetuksen säännökset, jotka ovat nyt ehdotetun lain johdosta tai muutoin käyneet tarpeettomiksi. Kumottaviksi ehdotetaan:

1) kansaneläkeasetuksen

Eläkelaitoksen hallinto –nimisen 1 luvun 1, 3—12, 12 a, 13, 14, 14 a ja 15—19 §, joissa säädetään hallituksesta ja johtajista, hallituksen jäsenten nimittämisestä, hallituksen jäsenten virkavapaudesta, esteellisyytilanteista, lisätyn hallituksen lisäjäseniä määrättäessä huomioon otettavista seikoista, lisätyn hallituksen yleisistunnosta, jaostoista ja toimivallasta, hallituksen toimivallasta, osastojaosta, toimivallan siirtämisestä, päätösten kirjaamisesta, toimeen ottamisesta ja siitä erottamisesta, ohjesäännöstä sekä eläke- ja perhe-eläkesäännöstä, eroamisistä, nimenkirjoitusoikeudesta, kirjanpitoaineiston säilytysajasta, lainsäädännön kehittämistä koskevista ehdotuksista, tiedotuksesta ja lausunnoista, tilastoista ja ennusteista, vuosikertomuksesta, taseista sekä omaisuuden arvostuksesta;

Lisätyn hallituksen jaostot –nimisen 2 luvun 24—29 §, joissa säädetään nykyisen lisätyn hallituksen sijoitusjaostosta, sen kokoonpanosta sekä sijoitusehdoista ja –kohteista. Kun lukuun sisältyneet 30—32 § on kumottu jo aikaisemmin, luku ehdotetaan kumottavaksi kokonaan;

Paikallishallinto –nimiseen 3 lukuun sisältyvä 33 §, jossa säädetään vakuutuspiireistä ja alueista, aluetoimiston johtajan nimittämisestä sekä sosiaalivakuutuslautakunnan työjärjestyksestä ja esittelijän nimittämisestä. Kun 34—39 § on kumottu jo aikaisemmin, myöskään tähän lukuun ei jäisi yhtään pykälää. Näin ollen koko luku ehdotetaan kumottavaksi;

2) sairausvakuutusasetuksen

Keskushallinto –nimiseen 7 lukuun sisältyvät säännökset ohjeiden antamisesta, valvonnasta ja tarkastuksesta sekä tilastoinnista (39 §), omaisuuden kirjaamisesta tileihin (42 §) sekä postisiirron ja shekin käyttämisestä (43 §).

Pykälän 3 momentin mukaan voidaan ennen lain voimaantuloa ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

25 §. *Siirtymäsäännös.* Pykälän 1 momentin mukaan lain voimaan tullessa hallituksen puheenjohtajana tai jäsenenä toimivat, jotka ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen kansaneläkeasetuksen 1 §:n mukaan ovat Kelan pääjohtaja ja johtajat, siirtyvät pääjohtajaksi ja johtajiksi entisin ehdoin. Myös lisätyn hallituksen nimittämät toimihenkilöt jatkaisivat lain voimaan tullessa tehtävissään entisin ehdoin.

Pykälän 2 momentin mukaan lain voimaan tullessa voimassa olevia lisätyn hallituksen vahvistamia ohjesääntöjä ja hallituksen vahvistamaa johtosääntöä sovellettaisiin siihen saakka, kunnes uuden hallituksen vahvistama työjärjestys olisi tullut voimaan. Samoin sovellettaisiin lisätyn hallituksen vahvistamia eläke- ja perhe-eläkesääntöjä, kunnes hallitus olisi vahvistanut sovellettaviksi uudet eläke- ja perhe-eläkesäännöt.

1.2. Kansaneläkelaki

Laista ehdotetaan kumottavaksi Kansaneläkelaitoksesta ehdotettuun lakiin sisältyvät tai muutoin tarpeettomaksi käyneet säännökset:

Eläkelaitoksen hallinto –nimiseen 5 lukuun sisältyvät 47—57, 58 a ja 58 b §, joissa säädetään Kelan hallintoelimistä, hallituksesta, lisätystä hallituksesta, päätöksenteosta lisätyssä hallituksessa ja hallituksessa, valtuutetuista, tilintarkastajista, kirjanpidosta, tilinpäätöksestä, toimihenkilöeläkkeistä sekä työntekijäin eläkemaksusta;

Eläkelaitoksen rahastot ja varojen sijoitus –nimiseen 6 lukuun sisältyvät säännökset viittauksesta siihen, että sairausvakuutukseen tarkoitettujen varojen käsittelystä säädetään sairausvakuutuslaissa (59 §:n 4 momentti), varojen kirjaamisperiaatteista tilinpäätöksessä (59 §:n 5 momentti), sijoitustoiminnan

yleisistä periaatteista (60 §:n 1 momentti), lisätyn hallituksen tehtävästä (60 §:n 3 momentti), sijoituskohteiden määrittelystä (60 §:n 4 momentti), valtion velkasitoumusten ja yhtiöiden osakepääoman enimmäismääristä Kelan sijoituksina (60 §:n 5 momentti) sekä omaisuuden tuotosta (61 §); Paikallis- ja aluehallinto -nimiseen 7 lukuun sisältyvät säännökset vakuutuspiireistä ja vakuutusalueista (65 §), etuuskien ratkaisuoikeuksien siirtämisestä ja etuusohjeiden antamisesta (67 §) sekä paikallistoimistoista (68 §); sekä Erinäiset säännökset -nimiseen 9 lukuun sisältyvät säännökset riita-asioiden oikeuspaikasta (89 §) ja hallituksen ja lisätyn hallituksen jäsenen vahingonkorvausvelvollisuudesta (91 §).

6 luvun otsikko. Otsikko muutettaisiin kuulumaan Eläkelaitoksen rahastot, kun varojen sijoittamisesta säädettäisiin Kansaneläkelaitoksesta ehdotetun lain 5 luvussa.

59 a §. Pykälän 4 momentin lisätyn hallituksen tehtäviä koskeva ensimmäinen virke poistettaisiin ja toisessa virkkeessä korjattaisiin viittaus sairausvakuutuslain 59 §:n 3 momenttiin 4 momentiksi.

1.3. Sairausvakuutuslaki

Lain 4 luvusta Hallinto ehdotetaan kumottaviksi Kansaneläkelaitoksesta ehdotettuun lakiin sisältyvinä säännökset vakuutuspiireistä ja vakuutusalueista (42 §) sekä tutkimustoiminnasta (49 §:n 1 momentin 5 kohta). Lisäksi ehdotetaan kumottaviksi tarpeettomiksi käyneinä säännökset aluekeskusten tehtävistä sairausvakuutuksen toimeenpanossa (49 §:n 2 momentti) ja aluekeskuksen asiantuntijalääkäreistä (49 §:n 3 momentti).

60 §. Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi ensimmäinen virke, jossa säädetään sairausvakuutusrahaston varojen hoitamisesta. Asiasta säädettäisiin Kansaneläkelaitoksesta ehdotetun lain 14 §:ssä. Toinen virke jäisi ennalleen.

2. Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin pääjohtajan ja johtajien kelpoisuusvaatimuksista sekä Kelan nimenkirjoitusoikeudesta. Myös muut tarkemmat säännökset Kansaneläkelaitoksesta ehdotetun lain täytäntöönpanosta voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella. Esityksen liitteenä on asetusluonnos.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002. Ennen lakien voimaantuloa voidaan ryhtyä niiden täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4. Säättämjärjestys

Esityksessä ehdotetaan lakkautettavaksi Kelan lisätty hallitus, jonka tehtävistä pääosa siirrettäisiin yleistoimivaltaa käyttävälle hallitukselle. Eduskunnan valitseminen valtuutettujen tehtävät muuttuisivat siten, että valtuutetut määräisivät uuden pääosin ulkopuolisista jäsenistä koostuvan hallituksen ja hallituksen jäsenten palkkiot. Valtuutetut myös vahvistaisivat tilinpäätöksen perusteet. Lisäksi täsmennettäisiin valtuutettujen valvontatehtävää koskevaa säännöstä siten, että valtuutetut voisivat antaa lausuntoja muun muassa Kelan palvelujen laatua ja saatavuutta koskevissa asioissa. Perustuslakivaliokunnan edellä mainitussa lausunnossa 4/1985 vp ottaman kannan mukaan valtiosääntöoikeudellisesti on keskeistä, puututaanko hallituksen esityksessä ehdotetuilla muutoksilla valtiopäiväjärjestyksen 83 a §:ssä (sittemmin perustuslain 36 §:n 1 momentissa) säädettyyn valtuutettujen valvontaoikeuteen ja onko mahdollinen puuttuminen kokonaisuutena arvostellen niin merkittävää, että sen johdosta eduskunnan vaikutusmahdollisuudet sen valvonnan alaisessa laitoksessa olennaisesti heikkenisivät tai muuttuisivat riittämättömiksi.

Ehdotetun lain mukaan valtuutettujen merkitys laitoksen ylimmän johdon valinnassa vahvistuisi, kun valtuutetut määräisivät yleistoimivaltaa käyttävän hallituksen. Valtuutetut tekisivät edelleen esityksen

pääjohtajasta ja johtajista, jotka tasavallan presidentti nimittäisi. Tasavallan presidentti tekee päätöksensä valtioneuvoston ratkaisuesityksestä. Valtioneuvoston merkitys nimitystoiminnassa vähenisi, kun sen määräämä lisätty hallitus lakkautettaisiin. Ehdotukset lisäisivät valtuutettujen merkitystä ylimmän johdon valinnassa ja samalla myös laitoksen valvonnassa. Ehdotukset siten lisäisivät eduskunnan vaikutusmahdollisuuksia Kelassa.

Valtiosääntöoikeudellisesti on merkitystä myös sillä, voidaanko hallituksen nimittämistä ja muita valtuutetuille ehdotettuja uusia tehtäviä pitää sellaisina valvontatehtävinä, joita perustuslain 36 §:ssä tarkoitetaan. Voimassa olevan kansaneläkelain 48 §:n 1 momentin mukaan, joka on säädetty tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, valtuutetut tekevät esityksen hallituksen jäsenten nimittämisestä. Ahtaasti tulkiten edes nimitysehdotuksen tekemistä ei voitaisi pitää valvontatehtävänä. Valtuutettujen valvontatehtävien ei ole kuitenkaan katsottu rajoittuvan pelkästään ahtaasti ymmärrettyyn jälkikäteisvalvontaan. Esimerkiksi vuoden 1937 kansaneläkelain 74 §:n 1 momentin mukaan valtuutettujen tehtävänä oli muun muassa määrätä eräistä korkokannoista ja kuolleisuustauluista, päättää eläkkeiden oikaisemisesta eräissä tapauksissa, määrätä osa vuotuisista vakuutusmaksuista sekä päättää eläkelaitoksen ylijäämän käyttämisestä eläkkeiden ylimääräiseen kottamiseen. Nämä valtuutetuille tavallisella

lailla säädetyt tehtävät osittavat, että valtiopäiväjärjestyksen 83 a §:n sanamuoto ei ole estänyt ulottamasta valtuutettujen tehtäviä muuhunkin kuin ahtaasti ymmärrettyihin jälkikäteisvalvontaa koskeviin tehtäviin.

Uuden perustuslain 36 §:n 1 momentin sanamuoto ei valvontatehtävän osalta asiallisesti poikkea valtiopäiväjärjestyksen 83 a §:n sanamuodosta. Perustuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 1/1998 vp) perustelujen mukaan ”tarkoitus ei ole muuttaa uuden perustuslain säätämisen yhteydessä kansaneläkelaitoksen nykyistä valtiosääntöoikeudellista asemaa”.

Tässä esityksessä valtuutetuille ehdotettua oikeutta määrätä Kelan hallituksen jäsenet voidaan pitää perustuslain 36 §:n 1 momentissa tarkoitettuna valvonnan piiriin kuuluvana valtuutettujen tehtävänä, josta on mahdollista säätää tavallisella lailla. Myöskään muut valtuutettujen tehtäviin ehdotetut muutokset eivät ole ristiriidassa perustuslaissa tarkoitettuna valvontatehtävän kanssa.

Edellä olevan perusteella hallitus katsoo, että esitys voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Hallitus pitää asian luonteen huomioon ottaen kuitenkin tarpeellisenä, että esityksestä pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki

Kansaneläkelaitoksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Asema

Kansaneläkelaitos on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jonka hallintoa ja toimintaa valvovat eduskunnan valitsemat valtuutetut.

2 §

Tehtävät

Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvaa koskevista tehtävistä säädetään etuuksia koskevissa eri laeissa.

Kansaneläkelaitos voi sopimuksen perusteella hoitaa muutakin sosiaaliturvan toimeenpanoa sekä muita palveluja.

Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on lisäksi:

- 1) tiedottaa etuuksista ja palvelutoiminnasta;
- 2) harjoittaa etuusjärjestelmien ja oman toimintansa kehittämistä palvelevaa tutkimusta;
- 3) laatia tilastoja, arvioita ja ennusteita; sekä

4) tehdä ehdotuksia toimialaansa koskevan lainsäädännön kehittämisestä.

2 luku

Hallinto

3 §

Toimielimet

Kansaneläkelaitoksen toimielimiä ovat valtuutetut ja hallitus.

4 §

Valtuutetut

Eduskunta valitsee kaksitoista valtuutettua ja kullekin heistä yhden varavaltuutetun sekä hyväksyy valtuutetuille johtosäännön.

Valtuutetut asetetaan vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä koko vaalikaudeksi.

5 §

Valtuutettujen tehtävät

Valtuutettujen tehtävänä on:

- 1) valvoa Kansaneläkelaitoksen hallintoa ja toimintaa ottaen muun ohella huomioon laitoksen palvelujen laatu ja saatavuus;
- 2) määrätä hallituksen jäsenet ja heidän palkkionsa;
- 3) valita tarpeellinen määrä tilintarkastajia ja varatilintarkastajia, joista vähintään kahden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan tutkinnon suorittaneita, sekä vahvistaa heille johtosääntö;
- 4) vahvistaa hallituksen esityksestä laitoksen tilinpäätöksen perusteet;
- 5) vahvistaa laitoksen tilinpäätös ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle; sekä
- 6) antaa vuosittain toiminnastaan kertomus eduskunnalle.

6 §

Hallitus

Hallituksessa on enintään kymmenen jäsentä, joista valtuutetut määräävät enintään kahdeksan jäsentä. Hallitukseen kuuluvat myös Kansaneläkelaitoksen pääjohtaja ja pääjohtajan sijaiseksi määrätty johtaja. Hallituksen toimikausi on kolme vuotta. Jos hallituksen jäsenen tehtävä tulee avoimeksi kesken toimikauden, hänen tilalleen on jäljellä olevan toimikauden ajaksi määrättävä uusi jäsen. Valtuutetut määräävät hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Hallituksen jäseniä määrättäessä on otettava huomioon sosiaaliturvan, johtamisen, hallinnon sekä talous- ja sijoitustoiminnan asiantuntemus. Hallituksen jäsenistä yksi on sosiaali- ja terveysministeriön, yksi työnantajakeskusjärjestöjen, yksi palkansaajakeskusjärjestöjen ja yksi maa- ja metsätaloustuottajien keskusjärjestöjen edustaja.

Kansaneläkelaitoksen henkilöstön edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus hallituksen kokouksissa.

7 §

Hallituksen tehtävät

Hallitus johtaa ja kehittää Kansaneläkelaitoksen toimintaa. Hallituksen tehtävänä on muun ohella:

- 1) vahvistaa vuosittain laitoksen toiminta- ja taloussuunnitelma
- 2) laatia vuosittain laitoksen toimintakertomus ja tilinpäätös;
- 3) vahvistaa laitoksen työjärjestys, jossa annetaan tarkemmat määräykset hallinnosta ja asioiden käsittelystä;
- 4) päättää laitoksen varojen sijoitustoiminnan yleisistä periaatteista;
- 5) päättää kiinteän omaisuuden ostamisesta ja myymisestä;
- 6) päättää pääjohtajan ja johtajien välisestä työnjaosta;
- 7) nimittää johtavat toimihenkilöt;
- 8) vahvistaa pääjohtajan ja muiden johtajien palkka-, eläke- ja muut edut;
- 9) vahvistaa toimihenkilöiden palkkausta, työaikaa, vuosilomia ja matkakulujen korvaamista koskevat perusteet sekä toimihenkilöiden eläke- ja perhe-eläkesäännöt; sekä
- 10) päättää muut periaatteellista laatua olevat tai muuten tärkeät asiat.

Hallitus voi siirtää toimivaltaansa pääjohtajalle, johtajille sekä toimihenkilöille.

8 §

Päätöksenteko hallituksessa

Hallitus on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä.

Päätökseksi tulee se mielipide, jota enemmistö on kannattanut. Äänten jakautuessa tasan ratkaisee puheenjohtajan mielipide.

9 §

Pääjohtaja ja johtajat

Kansaneläkelaitoksessa on pääjohtaja ja enintään viisi johtajaa, jotka tasavallan presidentti nimittää valtuutettujen esityksestä. Tasavallan presidentti määrää yhden johtajista pääjohtajan sijaiseksi.

Pääjohtajan ja johtajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvosto voi erityisistä syistä antaa erivapauden asetuksella säädettyistä kelpoisuusvaatimuksista.

10 §

Keskus-, alue- ja paikallishallinto

Kansaneläkelaitoksen keskushallinnossa voi olla osastoja ja muita toimintayksiköitä.

Kansaneläkelaitoksessa voi olla vakuutusalueita, joissa voi olla Kansaneläkelaitoksen aluekeskus. Vakuutusalueet määrää Kansaneläkelaitos.

Kansaneläkelaitoksen paikallishallinnon muodostavat vakuutuspiirit. Vakuutuspiirit määrää Kansaneläkelaitos kuultuaan asianomaisia kunnanhallituksia. Kussakin vakuutuspiirissä on yksi tai useampia Kansaneläkelaitoksen toimistoja. Laitoksessa voi lisäksi olla muitakin paikallishallinnon yksiköitä.

3 luku

Neuvottelukunnat

11 §

Kansaneläkelaitoksen neuvottelukunta

Kansaneläkelaitoksessa voi olla Kansaneläkelaitoksen neuvottelukunta, jonka tehtävänä on edistää ja kehittää sosiaaliturvan toteuttamiseen osallistuvien viranomaisten ja yhteisöjen yhteistyötä sekä palvelujen käyttäjien näkökulman huomioon ottamista. Kansaneläkelaitoksen hallitus asettaa neuvottelukunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Neuvottelukunnassa on viranomaisten ja yhteisöjen sekä etujärjestöjen edustus.

Kansaneläkelaitoksessa voi lisäksi olla muita neuvottelukuntia siten kuin muualla säädetään tai Kansaneläkelaitos niin päättää.

4 luku

Toimisuhte-eläkkeet

12 §

Eläkkeen myöntäminen ja muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevalla henkilöllä on oikeus Kansaneläkelaitoksen varoista kustannettavaan eläkkeeseen ja perhe-eläketurvaan soveltuvin osin samojen perusteiden mukaan kuin valtion palveluksessa olevien eläkkeistä ja perhe-eläkkeistä säädetään.

Kansaneläkelaitos myöntää 1 momentissa säädettyt etuudet. Laitoksessa on eläkeasiamies, jolla on oikeus seurata näiden asioiden käsittelyä.

Kansaneläkelaitoksen päätökseen eläkettä ja perhe-eläkettä koskevassa asiassa haetaan muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusoikeus on eläkkeen ja perhe-eläkkeen hakijalla tai saajalla ja eläkeasiamiehellä. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tässä pykälässä tarkoitettujen asioiden käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä valtion eläkelain (280/1966) 24 §:ssä säädetään.

13 §

Työntekijäin eläkemaksu

Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevan henkilön työntekijäin eläkemaksu on työntekijäin eläkelain (395/1961) 12 b §:n 1 momentissa säädetyn eläkemaksuprosentin suuruinen osa 2 momentissa tarkoitettua pal-kasta.

Työnantaja pidättää palkanmaksun yhteydessä työntekijäin eläkemaksun palveluksesaan olevan henkilön ennakonperintälain (1118/1996) 13 §:ssä ja rajoitetusti verovel-

vollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/1978) 4 §:ssä tarkoitettusta palkasta. Työntekijäin eläkemaksusta kertyvät varat tilitetään kansaneläkelain (347/1956) 59 §:ssä tarkoitettuun eläkevastuurahastoon.

Työntekijäin eläkemaksuista koostuvista varoista saadaan käyttää eläkkeiden maksuun enintään yhtä suuri osuus kuin työntekijäin eläkelain mukaisessa eläkejärjestelmässä käytetään keskimääräisen eläkkeistä aiheutuvan vastuun tasaamiseen.

Työntekijäin eläkemaksua koskevan muutoksenhaun osalta noudatetaan soveltuvin osin, mitä muutoksenhausta toimisuhde-eläkepäättökseen säädetään.

5 luku

Varojen sijoittaminen

14 §

Sijoittaminen ja sijoitussuunnitelma

Kansaneläkelain 59 §:ssä tarkoitettujen kansaneläkerahaston, sairausvakuutusrahaston ja eläkevastuurahaston varoja sijoitettaessa on huolehdittava sijoitusten varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä sijoitusten asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta.

Kansaneläkelaitoksen hallituksen on laadittava laitoksen varojen sijoittamista koskeva sijoitussuunnitelma. Sijoitussuunnitelmassa on erityisesti otettava huomioon rahastojen luonne ja sijoitustoiminnan vaatimukset.

6 luku

Kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastus

15 §

Kirjanpito

Kansaneläkelaitoksen on kirjanpidossaan noudatettava soveltuvin osin, mitä kirjanpitolaisissa (1336/1997) säädetään, jollei tästä

laista muuta johdu.

Laitoksen omaisuus kirjataan tilinpäätöksessä hallituksen päättämään määrään, kuitenkin enintään käypään arvoon. Laitoksen henkilöstön palkoista pidättävistä työntekijäin eläkemaksuista kertyviä varoja on kirjanpidossa käsiteltävä siten, että ne voidaan erottaa eläkevastuurahaston muista varoista.

16 §

Tilinpäätös

Kansaneläkelaitoksen tilikausi on kalenterivuosi.

Tilinpäätös, joka käsittää tuloslaskelman, taseen ja niiden liitetiedot sekä toimintakertomuksen, on laadittava maaliskuun loppuun mennessä.

17 §

Tilintarkastus

Kansaneläkelaitoksen tilintarkastuksen toimittamisessa noudatetaan soveltuvin osin tilintarkastuslain (936/1994) säännöksiä.

Tilintarkastajat toimittavat laitoksen tilintarkastuksen vuosittain tilivuotta seuraavan huhtikuun loppuun mennessä. Tilintarkastajat antavat valtuutetuille tilintarkastuskertomuksen.

18 §

Tilinpäätöksen vahvistaminen

Valtuutetut vahvistavat tilinpäätöksen ja päättävät vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenille tilivuotta seuraavan toukokuun loppuun mennessä.

7 luku

Erinäiset säännökset

19 §

Etuuden ratkaisemista koskevan päätösvallan siirtäminen

Kansaneläkelaitos voi päättää etuuden ratkaisemista koskevan päätösvallan siirtämisestä toimistolleen tai muulle yksikölle lukuun ottamatta työkyvyttömyyseläkkeitä, joita koskevat päätökset tehdään keskitetysti. Laitos voi yhdenmukaisen ratkaisukäytännön varmistamiseksi antaa ohjeita etuuksien käsittelemisestä.

20 §

Palkkatietojen julkisuus

Tiedot Kansaneläkelaitoksen pääjohtajalle, johtajille ja johtaville toimihenkilöille henkilökohtaisen suorituksen perusteella tai muutoin henkilökohtaisesti määräytyneestä palkan osasta, sijoituspalkkaluokasta tai vaativuusryhmää vastaavasta palkasta taikka muusta mahdollisesta palkkauksen osasta sekä palkan kokonaismäärästä ovat julkisia.

21 §

Virkakieli

Kansaneläkelaitokseen sovelletaan, mitä kielilaisissa (148/1922) säädetään valtion viranomaisen kielestä.

22 §

Riita-asioiden oikeuspaikka

Riita-asiat, joissa Kansaneläkelaitos on vastaajana, käsitellään Helsingin käräjäoikeudessa.

23 §

Tarkemmat säännökset

Säännöksiä Kansaneläkelaitoksen nimenkirjoitusoikeudesta ja muusta tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

8 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

24 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2002.

Tällä lailla kumotaan:

- 1) 7 päivänä joulukuuta 1956 annetun kansaneläkeasetuksen (594/1956) 1, 3—12, 12 a, 13, 14, 14 a ja 15—19 § sekä 2 ja 3 luku, sellaisina kuin niistä ovat 5 § asetuksessa 461/1962, 6 § osaksi asetuksessa 1146/1992, 9 § asetuksessa 222/1994, 12 § osaksi viimeksi mainitussa asetuksessa, 12 a § asetuksessa 806/1968, 1700/1991 ja 1194/1994, 13 ja 14 § asetuksessa 229/1960, 14 a § asetuksessa 27/1975, 19 § mainitussa asetuksessa 1700/1991 sekä 2 ja 3 luku niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen; sekä
- 2) 1 päivänä marraskuuta 1963 annetun sairausvakuutusasetuksen (473/1963) 39, 42 ja 43 §, sellaisina kuin niistä ovat 39 § osaksi asetuksessa 1215/1996 ja 42 § asetuksessa 1701/1991.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

25 §

Siirtymäsäännös

Tämän lain voimaan tullessa hallituksen puheenjohtajana toimiva siirtyy pääjohtajaksi

ja hallituksen jäsenenä toimivat siirtyvät johtajiksi entisiin ehdoin.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevia Kansaneläkelaitoksen ohje- ja johtosääntöjä sovelletaan, kunnes tämän lain 7 §:ssä tarkoitettu työjärjestys on tullut voimaan.

Samoin sovelletaan voimassa olevia Kansaneläkelaitoksen eläke- ja perhe-eläkesääntöjä, kunnes 7 §:ssä tarkoitettujen eläke- ja perhe-eläkesäännöt ovat tulleet voimaan.

2.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 47—57, 58 a ja 58 b §, 59 §:n 4 ja 5 momentti, 60 §:n 1 ja 3—5 momentti sekä 61, 65, 67, 68, 89 ja 91 §, sellaisina kuin niistä ovat 48 § laeissa 217/1967 ja 41/1973, 49 § osaksi laissa 427/1963, 50 § viimeksi mainitussa laissa, 53 § laissa 241/2000, 56 § laissa 657/1973, 58 a § laeissa 1595/1991 ja 280/1999, 58 b laissa 1596/1993, 59 §:n 4 ja 5 momentti laissa 908/1998, 60 §:n 1 ja 3—5 momentti mainitussa laissa 1595/1991, 65 § laeissa 451/1974 ja 827/1996, 67 § viimeksi mainitussa laissa ja 68 § laissa 1658/1992, sekä *muutetaan* 6 luvun otsikko ja 59 a §:n 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 59 a §:n 4 momentti mainitussa laissa 1595/1991, seuraavasti:

6 luku

Eläkelaitoksen rahastot

59 a §

Jos sijoitus- tai käyttöomaisuutta käytetään

kannatusmaksun suorittamiseen, tältä osin ei tehdä 58 §:ssä ja sairausvakuutuslain 59 §:n 4 momentissa määriteltyä hallintokustannusten jakoa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/1963) 42 § ja 49 §:n 1 momentin 5 kohta ja 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 42 § laeissa 452/1974 ja 832/1996, 49 §:n 2 momentti viimeksi mainitussa laissa ja 49 §:n 3 momentti mainitussa laissa 452/1974, ja

muutetaan 60 §, sellaisena kuin se on laeissa 621 ja 1596/1991, seuraavasti:

60 §

Sairausvakuutusrahastolla sekä kansaneläkelaiissa tarkoitetuilla kansaneläkerahastolla ja eläkevastuurahastolla on oikeus erityisestä syystä rahastojen luotonannossa noudatetuin ehdoin lainata varoja toisilleen vakuutta vaatimatta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2002.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*

*Liite 1
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 47—57, 58 a ja 58 b §, 59 §:n 4 ja 5 momentti, 60 §:n 1 ja 3—5 momentti sekä 61, 65, 67, 68, 89 ja 91 §, sellaisina kuin niistä ovat 48 § laissa 217/1967 ja 41/1973, 49 § osaksi laissa 427/1963, 50 § viimeksi mainitussa laissa, 53 § laissa 241/2000, 56 § laissa 657/1973, 58 a § laissa 1595/1991 ja 280/1999, 58 b laissa 1596/1993, 59 §:n 4 ja 5 momentti laissa 908/1998, 60 §:n 1 ja 3—5 momentti mainitussa laissa 1595/1991, 65 § laissa 451/1974 ja 827/1996, 67 § viimeksi mainitussa laissa ja 68 § laissa 1658/1992, sekä
muutetaan 6 luvun otsikko ja 59 a §:n 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 59 a §:n 4 momentti mainitussa laissa 1595/1991, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

47 §

47 §

Eläkelaitoksen hallintoelimiä ovat:

(kumotaan)

1) hallitus;

2) lisätty hallitus; ja

3) valtuutetut.

Eläkelaitos toimii osastoihin jakautuneena.

Osastojaosta määrätään asetuksella.

Eläkelaitoksen (piiriasiamiehistä) ja (eläketoimikunnista) säädetään 7 luvussa.

48 §

48 §

Eläkelaitoksen asioita hoitaa hallitus, mikäli niitä ei tässä laissa ole uskottu lisätylle hallitukselle tai valtuutetuille. Hallitukseen

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kuuluu puheenjohtaja ja viisi muuta jäsentä, jotka tasavallan presidentti valtuuttujen esityksestä nimittää.

(Sosiaaliministeriö) vahvistaa hallituksen puheenjohtajan ja jäsenten palkkaedut. Niin ikään (sosiaaliministeriö) vahvistaa heidän eläke-etunsa sekä heidän jälkeensä suoritettavat perhe-eläke-edut ja muut etuudet. Eläke- ja perhe-eläke-etuja sekä muita etuuksia vahvistettaessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä valtioon virkasuhteessa olevan henkilön vastaavista eläkkeistä ja etuuksista on säädetty.

49 §

Lisättyyn hallitukseen kuuluvat eläkelaitoksen hallituksen jäsenet ja enintään neljätoista lisäjäsentä sekä tarpeellinen määrä viimeksi mainittujen varajäseniä. Valtioneuvosto määrää lisäjäsenet ja heidän varamiehensä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Valtioneuvosto määrää lisäjäsenen palkkion. Lisätyn hallituksen puheenjohtajana toimii hallituksen puheenjohtaja.

Lisätyn hallituksen jäsen voidaan vapauttaa tehtävästään toimikauden kestäessä. Uusi jäsen voidaan määrätä hänen sijalleen jäljellä olevaksi ajaksi.

(kumotaan)

49 §

50 §

Lisätyn hallituksen tehtävänä on:

- 1) vahvistaa perusteet eläkelaitoksen tilinpäätöstä varten;
- 2) tehdä valtuutetuille esitykset niistä asioista, jotka tässä laissa on säädetty valtuuttujen päätettäväksi;
- 3) päättää tässä laissa tarkoitettujen varojen sijoituksesta;
- 4) päättää kiinteän omaisuuden ostamisesta ja myymisestä sekä sairaanhoito- ynnä muun laitoksen perustamisesta;
- 5) ratkaista periaatteellista laatua olevat tai muuten tärkeät kysymykset; sekä
- 6) päättää muut asiat, jotka hallitus alistaa sen käsiteltäväksi.

(kumotaan)

50 §

51 §

Hallitus ja lisätty hallitus ovat päätösvaltaiset, kun vähintään kaksi kolmannesta

(kumotaan)

51 §

1....1..5.

jäsenistä on saapuvilla.

Asioita hallituksessa ja lisätyssä hallituksessa käsiteltäessä tulee päätökseksi se mielipide, jota useimmat ovat kannattaneet. Äänten jakautuessa tasan tulee päätökseksi se mielipide, jonka puolesta puheenjohtaja on äänestänyt; vaali ratkaistaan kuitenkin tässä tapauksessa arvalla.

Käsiteltäessä 73 §:n 1 momentissa mainittua asiaa ei ratkaisun tekoon saa osallistua hallituksen jäsen, joka on ollut tekevässä sanotun momentin perusteella alistettavaa päätöstä.

52 §

Hallituksen sekä lisätyn hallituksen jaoston ja jäsenen sekä eläkelaitoksen toimihenkilön oikeudesta toimia hallituksen tai lisätyn hallituksen puolesta määrätään asetuksella.

(kumotaan)

52 §

53 §

Eduskunta valitsee kaksitoista valtuutettua ja kullekin heistä yhden varavaltuutetun valvomaan kansaneläkelaitoksen hallintoa ja toimintaa sekä hyväksyy valtuutetuille johtosäännön.

Valtuutetut asetetaan vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä koko kaudeksi.

(kumotaan)

53 §

54 §

Valtuutettujen tulee:

1) valvoa eläkelaitoksen hallintoa ja toimintaa;

2) valita tarpeellinen määrä tilintarkastajia, joista yhden tulee olla valtionalouden tarkastusviraston viranhaltija, ja varatilitarkastajia sekä vahvistaa heille johtosääntö;

3) vahvistaa eläkelaitoksen tilinpäätös sekä päättää vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja lisätylle hallitukselle; sekä

4) päättää niistä muista asioista, jotka tässä laissa tai sen nojalla on säädetty heidän päätettäväkseen.

Valtuutettujen tulee vuosittain antaa toiminnastaan kertomus eduskunnalle.

(kumotaan)

54 §

<p style="text-align: center;">55 §</p> <p><i>Tilintarkastajaksi älköön valittako henkilöä, joka on eläkelaitoksen taikka sen hallituksen tai lisätyn hallituksen jäsenen palveluksessa tahi hallituksen tai lisätyn hallituksen jäsenen sellaisessa suhteessa, joka perustaa tuomarin esteellisyyden.</i></p> <p><i>Tilintarkastaja, joka tahallisesti tai huolimattomuudesta jättää tehtävässään noudattamatta hyvän tilintarkastustavan mukaista tarkkuutta, on velvollinen korvaamaan sen vahingon, josta olisi vältytty tällaista tarkkuutta noudattamalla.</i></p>	(kumotaan)	55 §
<p style="text-align: center;">56 §</p> <p><i>Kansaneläkelaitoksen tulee kirjanpidossaan noudattaa soveltuvin osin mitä kirjanpitolaissa liikkeenharjoittajan kirjanpidosta on säädetty, sikäli kuin tämän lain säännöksistä ei muuta johdu.</i></p> <p><i>Eläkelaitoksen tilit päätetään kalenterivuositain.</i></p> <p><i>Kultakin vuodelta tulee hallituksen ennen seuraavan maaliskuun loppua laatia kertomus eläkelaitoksen tilasta ja hoidosta.</i></p>	(kumotaan)	56 §
<p style="text-align: center;">57 §</p> <p><i>Tilintarkastajien tulee vuosittain ennen huhtikuun loppua antaa tilintarkastuskertomus lisätylle hallitukselle, joka lähettää sen ynnä oman lausuntonsa valtuutetuille.</i></p> <p><i>Valtuutettujen tulee käsitellä tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä koskeva asia ennen seuraavan kesäkuun loppua.</i></p>	(kumotaan)	57
<p style="text-align: center;">58 a §</p> <p><i>Eläkelaitoksen palveluksessa olevalla henkilöllä on oikeus eläkelaitoksen varoista kustannettavaan eläkkeeseen ja perhe-eläketurvaan soveltuvin osin samojen perusteiden mukaan kuin valtion palveluksessa olevien eläkkeistä ja perhe-eläkkeistä säädetään.</i></p> <p><i>Edellä 1 momentissa säädetyt etuudet</i></p>	(kumotaan)	58 a §

myöntää eläkelaitos. Eläkelaitoksessa on eläkeasiamies, jolla on oikeus seurata näiden asioiden käsittelyä eläkelaitoksessa. Eläkelaitoksen päätökseen eläkettä ja perhe-eläkettä koskevassa asiassa haetaan muutosta valittamalla vakuutusoikeyteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusoikeus on eläkkeen ja perhe-eläkkeen hakijalla tai saajalla ja eläkeasiamiehellä. Vakuutusoikeyden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tässä pykälässä tarkoitettujen asioiden käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä valtion eläkelain 24 §:ssä säädetään.

58 b §

Eläkelaitoksen palveluksessa olevan henkilön työntekijän eläkemaksu on työntekijäin eläkelain (395/61) 12 b §:n 1 momentissa säädetyn eläkemaksuprosentin suuruisen osa 2 momentissa tarkoitetusta palkasta.

Työnantaja pidättää palkanmaksun yhteydessä työntekijäin eläkemaksun palveluksessaan olevan henkilön ennakkoperintälain (418/89) 4 §:ssä ja rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/78) 4 §:ssä tarkoitetusta palkasta. Työntekijäin eläkemaksusta kertyvät varat tilitetään eläkevastuurahastoon.

Työntekijäin eläkemaksusta kertyviä varoja on eläkelaitoksen kirjanpidossa käsiteltävä siten, että ne voidaan erottaa eläkevastuurahaston muista varoista. Työntekijäin eläkemaksusta koostuvista varoista saadaan eläkkeiden maksuun käyttää enintään yhtä suuri osuus kuin työntekijäin eläkelain mukaisessa eläkejärjestelmässä käytetään keskimääräisen eläkkeistä aiheutuvan vastuun tasaamiseen.

Työntekijäin eläkemaksua koskevan muutoksenhaun osalta noudatetaan soveltuvin osin, mitä muutoksenhausta toimisuhde-eläkepäätökseen säädetään.

6 luku

1....1..5.

58 b §

(kumotaan)

6 luku

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Eläkelaitoksen rahastot ja varojen sijoitus**Eläkelaitoksen rahastot**

59 §

Kansaneläkelaitokselle sairausvakuutuslain nojalla ja työnantajan sairausvakuutusmaksuina kertyvien varojen hoitamisesta säädetään sairausvakuutuslaissa.
Eläkelaitoksen varat kirjataan tilinpäätöksessä enintään käypiin arvoihin.

59 a §

Lisätty hallitus vahvistaa perusteet, joiden mukaan eläkelaitoksen sijoitus- tai käyttöomaisuutta siirretään eläkevastuurahastoon eläkevastuun katteeksi. Jos sijoitus- tai käyttöomaisuutta käytetään kannatusmaksun suorittamiseen, tältä osin ei tehdä 58 §:ssä ja sairausvakuutuslain 59 §:n 3 momentissa määriteltyä hallintokustannusten jakoa.

60 §

Kansaneläkerahaston ja eläkevastuurahaston varat on sijoitettava silmällä pitäen varmuutta, tuottoa ja rahastojen maksuvalmiutta. Varmuutta arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota myös sijoitusten reaaliarvon säilymiseen.

Eläkevastuun katteeksi siirretylle käyttöomaisuudelle veloittavan vastikkeen perusteista päättää lisätty hallitus.
Varat on sijoitettava tuotannollisiin tarkoituksiin. Sen ohessa voidaan varoja sijoittaa työkyvyn säilyttämistä ja palauttamista välittömästi edistäviin tarkoituksiin sekä vanhusten huoltoa ja asunto-oloja edistävään rakennustoimintaan, kuitenkin siten, että vanhusten asunto-oloja edistävään rakennustoimintaan sijoitettavat varat saadaan lainata kunnille sekä kuntien

1....1..5.

59 §

(4 ja 5 mom. kumotaan)

59 a §

Jos sijoitus- tai käyttöomaisuutta käytetään kannatusmaksun suorittamiseen, tältä osin ei tehdä 58 §:ssä ja sairausvakuutuslain 59 §:n 4 momentissa määriteltyä hallintokustannusten jakoa.

60 §

(1 ja 3—5 mom. kumotaan)

välittämänä ja valvomina yleishyödyllisille säätiöille ja yhdistyksille sekä seurakunnille. Vanhusten huoltoa ja asunto-oloja edistävään rakennustoimintaan sijoitettavat varat saavat olla yhteensä enintään kymmenen sadalta eläkelaitoksen kaikista sijoituksista ja eläkelaitos voi määrätä näihin tarkoitettujen rakennuslainojen koron muussa sijoitustoiminnassaan käyttämäänsä korkoa alemmaksi asetuksessa tarkemmin säädetyllä tavalla. Valtion velkasitoumukset saavat olla yhteensä enintään 30 prosenttia eläkelaitoksen kaikista sijoituksista. Eläkelaitos saa omistaa saman teollisuus- tai pankkiyhtiön osakkeita enintään 10 prosenttia osakepääomasta.

61 §

Eläkelaitoksen omaisuuden tuotoksi luetaan osingot, laitoksen muiden kun hallintoa varten tarpeellisten kiinteistöjen tuotot sekä korot rahan arvovaihtelusta aiheutuneine muutoksineen, sen jälkeen kun niistä on vähennetty 58 §:ssä tarkoitetut menot.

(kumotaan)

61 §

65 §

Vakuutuksen hoitamista varten maa jaetaan vakuutuspiireihin, joihin kuuluu yksi tai useampia kuntia tai kunnan osia. Vakuutuspiirit määrää kansaneläkelaitos kuultuaan asianomaisia kunnanhallituksia. Piirijaon lisäksi maa jaetaan vakuutusalueisiin, joissa on kansaneläkelaitoksen aluetoimisto. Vakuutusalueet määrää kansaneläkelaitos.

(kumotaan)

65 §

67 §

Kansaneläkelaitos päättää etuuden ratkaisemista koskevan päätösvallan siirtämisestä paikallistoimistoon tai muulle yksikölle lukuun ottamatta työkyvyttömyyseläkkeitä, joiden osalta työkyvyttömyys arvioidaan keskitetysti. Eläkelaitos antaa yhdenmukaisen ratkaisukäytännön varmistamiseksi toimintaohjeet etuuksien käsittelemisestä.

(kumotaan)

67 §

68 §

Vakuutuspiirissä on eläkelaitoksen paikallistoimisto, jonka sijaintikunnan

(kumotaan)

68 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

eläkelaitos määrää kuultuaan asianomaisia kunnanhallituksia, jos vakuutuspiiri käsittää useampia kuntia. Eläkelaitoksella on oikeus erityisten syiden niin vaatiessa ja kuultuaan asianomaisia kunnanhallituksia sijoittaa toimisto piirin ulkopuolelle.

89 §
Riita-asiat, joissa eläkelaitos on vastaajana, käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena Helsingin (raastuvanoikeus).

(kumotaan) 89 §

91 §
Hallituksen ja lisätyn hallituksen jäsen korvatkoon vahingon, jonka hän toimimalla vastoin lakia tai asetuksia tahi muutoin tahallisesti tai huolimattomuudella on eläkelaitokselle aiheuttanut. Jos useammat ovat vahinkoon syyppäät, vastatkoont sen korvaamisesta omasta ja toistensa puolesta.

(kumotaan) 91 §

_____

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2002.
Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan
ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin
toimenpiteisiin.*

_____

3.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/1963) 42 § ja 49 §:n 1 momentin 5 kohta ja 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 42 § laeissa 452/1974 ja 832/1996, 49 §:n 2 momentti viimeksi mainitussa laissa ja 49 §:n 3 momentti mainitussa laissa 452/1974, ja
muutetaan 60 §, sellaisena kuin se on laeissa 621 ja 1596/1991, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1....1..5.

42 §

Vakuutuksen hoitamista varten maa jaetaan vakuutuspiireihin, joihin kuuluu yksi tai useampia kuntia tai kunnan osia. Vakuutuspiirit määrää kansaneläkelaitos kuultuaan asianomaisia kunnanhallituksia. Piirijaon lisäksi maa jaetaan vakuutusalueisiin, joissa on kansaneläkelaitoksen aluetoimisto. Vakuutusalueet määrää kansaneläkelaitos.

(kumotaan)

42 §

49 §

Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on:

5) hankkia tietoja ja selvityksiä sekä suorittaa tutkimuksia sairausvakuutukseen liittyvistä kysymyksistä sekä tehdä ehdotuksia sairausvakuutuksen ja sen hallinnon kehittämiseksi;

Kansaneläkelaitoksen aluetoimiston tehtävänä on valvoa ja ohjata alueensa paikallistoimistojen toimintaa kansaneläkelaitoksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Aluetoimiston alaisena toimii tarpeellinen määrä asiantuntijalääkäreitä.

49 §
(1 mom. 5 kohta, 2 ja 3 mom. kumotaan)

60 §

Sairausvakuutusrahaston varat on hoidettava silmällä pitäen maksuvalmiutta tuloa tuottavasti ja turvaavasti. Sairausvakuutusrahastolla sekä kansaneläkelaiissa tarkoitetuilla kansaneläkerahastolla ja eläkevastuurahastolla on oikeus erityisestä syystä rahastojen luotonannossa noudatetuilla ehdoilla lainata varoja toisilleen vakuutta vaatimatta.

60 §

Sairausvakuutusrahastolla sekä kansaneläkelaiissa tarkoitetuilla kansaneläkerahastolla ja eläkevastuurahastolla on oikeus erityisestä syystä rahastojen luotonannossa noudatetuilla ehdoilla lainata varoja toisilleen vakuutta vaatimatta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2002.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Valtioneuvoston asetus Kansaneläkelaitoksesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä, säädetään Kansaneläkelaitoksesta päivänä kuuta 2001 annetun lain (/2001) 9 ja 23 §:n nojalla:

1 §

Pääjohtajan ja johtajien kelpoisuusvaatimukset

Kelpoisuusvaatimuksena Kansaneläkelaitoksen pääjohtajan ja johtajan virkaan on ylempi korkeakoulututkinto, sosiaaliturvan tuntemus sekä käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus. Vähintään yhdeltä johtajalta vaaditaan valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetussa laissa (149/1922) tarkoitettu ruotsin kielen täydellinen hallitseminen.

2 §

Allekirjoitusoikeus

Kansaneläkelaitoksen puolesta annettavat valtakirjat, sitoumukset ja muut niihin verrattavat asiakirjat allekirjoittavat pääjohtaja ja johtaja yhdessä taikka pääjohtaja tai johtaja hallituksen valtuuttaman toimihenkilön kanssa taikka kaksi hallituksen valtuuttamaa toimihenkilöä yhdessä.

3 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.